

MATERIAŁY KONFERENCYJNE

© JPageRPhotos - Fotolia.com

**9. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
POMOC DZIECIOM
— OFIAROM PRZESTĘPSTW
WARSZAWA, 22-23 X 2012**

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

ROK
JANUSZA
KORCZAKA

2012

Nie ma
dzieci
— są ludzie

ORGANIZATORZY:

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

9. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA POMOC DZIECIOM — OFIAROM PRZESTĘPSTW WARSZAWA, 22-23 X 2012

Konferencja pod honorowym patronatem: Prokuratury Generalnej, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.

KOMITET ORGANIZACYJNY

Fundacja Dzieci Niczyje

Daria Drab
Maria Keller-Hamela
Zofia Litwin
Monika Sajkowska
Katarzyna Seidel
Maria Sierakowska
Marta Skierkowska
Beata Wojtkowska

Ministerstwo Sprawiedliwości

Andrzej Augustyniak

Urząd m.st. Warszawy – Biuro Pomocy i Projektów Społecznych

Danuta Kuciewicz
Elżbieta Piechowiak-Modrzejewska

Konferencja współfinansowana jest ze środków:

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

OAK
FOUNDATION

PARTNERZY:

AMBASADA SZWECJI

PATRONI HONOROWI:

PROKURATURA GENERALNA

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

RZECZNIK PRAW DZIECKA

9. Ogólnopolska konferencja „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw” wpisana została do kalendarza obchodów Roku Janusza Korczaka.

ROK
JANUSZA
KORCZAKA

2012

Nie ma
daleci
— są ludzie

Konferencja realizowana jest w ramach projektów:

„Protecting the Right of child-victims of crime to psychological assistance and child-friendly interviewing procedures” No JUST/2010/FRAC/AG/1056-30-CE-0377129/00-61 programu “Fundamental Rights and Citizenship”

„Child witness with special needs” No JUST/2010/JPEN/AG/156130-CE-041873/00-05 programu Criminal Justice

„Smack-free home for each child” JUST/2009/DAP3/AG/1122-30-CE-0395783/00-06

“BE supportive, NOT violent! Positive Parenting for Happy Children!”-JUST/2010/DAP3/AG/1059-30-CE-0396518/00-42

Niniejsza publikacja wyraża wyłącznie poglądy i opinie wydawcy.

Sponsorzy nie są odpowiedzialni za jakiegokolwiek informacje w niej zawarte.

9. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
POMOC DZIECIOM
— OFIAROM PRZESTĘPSTW
WARSZAWA, 22-23 X 2012

SPIS TREŚCI:

INFORMACJE ORGANIZACYJNE	3
--------------------------	---

PROGRAM KONFERENCJI

Poniedziałek, 22 października	4
-------------------------------	---

Wtorek, 23 października	5
-------------------------	---

PLAN	6
------	---

PRELEGENCI	8
------------	---

ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ	16
---------------------	----

NOTATKI	34
---------	----

INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Organizatorzy zapewniają materiały konferencyjne, a w trakcie przerw kawę i lunch w holu głównym oraz w Sali Gałczyńskiego na VI piętrze.

Sesje w Sali Koncertowej oraz w Sali Rudniewa będą prowadzone w języku polskim i angielskim. Organizatorzy zapewniają tłumaczenia wszystkich sesji w tych salach na język polski/angielski. Słuchawki dostępne będą w salach.

Zaświadczenie o udziale w konferencji znajduje się na ostatniej stronie materiałów konferencyjnych. Zaświadczenie nie wymaga podpisu ani pieczętki.

Ankiety ewaluacyjne można znaleźć w torbach konferencyjnych oraz w punkcie informacyjnym/rejestracji w holu głównym na VI piętrze. Prosimy o ich wypełnienie i wrzucenie do urny w punkcie informacyjnym/rejestracji.

Film pt.: „Musimy porozmawiać o Kevinie” wyświetlany będzie w Sali Koncertowej.

PROGRAM KONFERENCJI

22 października

8.00–9.30 Rejestracja uczestników

9.30–11.00 Sesja inauguracyjna

Powitania: Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Węgrzyn, Wiceprezydent m.st. Warszawy Włodzimierz Paszyński, Dyrektor Fundacji Dzieci Niczyje dr Monika Sajkowska

Wykład inauguracyjny:

„To piękne, co ponad siły”. O Januszu Korczaku – Maciej Sadowski

Janusz Korczak w moim życiu – Jolanta Zmarzlik

Projekt Korczak

11.00–11.30 Przerwa na kawę

11.30–13.00 Sesja plenarna

Ochrona dzieci przed krzywdzeniem

Przesłuchanie dziecka – prof. Thomas Lyon, USA

Wręczenie certyfikatów Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Węgrzyn

Komunikacja z rodzicami dzieci po traumie metodą TSC (Trauma Sensitive Communication) – prof. Peter Adriaenssens, Belgia

Ciemna strona macierzyństwa. Symulowanie lub wywoływanie choroby dziecka jako forma krzywdzenia

– prof. Jan Horwath, dr Richard Wilson, Wielka Brytania

Moderator: Maria Keller-Hamela

13.00–14.00 Lunch

14.00–15.30 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Nawiązywanie kontaktu z dzieckiem – faza wstępna przesłuchania

– prof. Thomas Lyon, USA

Moderator: Beata Wojtkowska

Sala Rudniewa

Kliniczne zastosowanie komunikacji z rodzicami dzieci po traumie – metoda TSC (Trauma Sensitive Communication)

– prof. Peter Adriaenssens, Belgia

Moderator: dr Monika Sajkowska

Sala Renesansowa

Dobre rodzicielstwo

Rodzicielstwo bez przemocy

– kompleksowe programy wsparcia rodziców małych dzieci

– Renata Szredzińska

Być tatą – praca z ojcami w obszarze profilaktyki

krzywdzenia dzieci

– Dariusz Bronowski,

Adam Stepanowski-Said

„Słowa ranią na całe życie” –

profilaktyka przemocy

werbalnej wobec dzieci

– Marta Skierkowska

Moderator: Karolina Mazurczak

Sala A

Trudne diagnozy – przemoc w rodzinie wobec małych dzieci 0-6 lat

– Katarzyna Fenik,

Renata Kałucka

Sala B

Akademia Ochrony przed Przemocą.

Jak edukować młodzież o zagrożeniach związanych z przemocą?

– Dorota Gajewska,

Lucyna Kicińska

15.30–16.00 Przerwa na kawę

16.00–17.30 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Odporność psychiczna dzieci na doświadczanie przemocy

Koncepcja resilience

– pytania i odpowiedzi

– Anna Borucka

Resilience – słowo, którego nie ma, opisujące to, co jest, w sposób, z którego nie bardzo

wiemy, jak skorzystać

– dr Krzysztof Szwańca

Resilience – proces czy cecha osobowości? Przykłady

z badań

– dr Krzysztof Ostaszewski

Moderator: Dorota Gajewska

Sala Rudniewa

Ciemna strona macierzyństwa. Symulowanie lub wywoływanie choroby dziecka jako forma krzywdzenia

– dr Christopher Bools, Jenny

Gray, prof. Jan Horwath,

dr Richard Wilson,

Wielka Brytania

Moderator: Renata Szredzińska

Sala Renesansowa

Panel dyskusyjny

Wysłuchanie dziecka

w procedurach cywilnych

– Emilia Naumann,

Olga Trocha,

Ewa Trybulska-Skoczelaś

Sala A

Przesłuchanie

małoletnich świadków –

trudności w informowaniu dzieci

o ich prawach i obowiązkach

– Daria Drab,

Maria Keller-Hamela

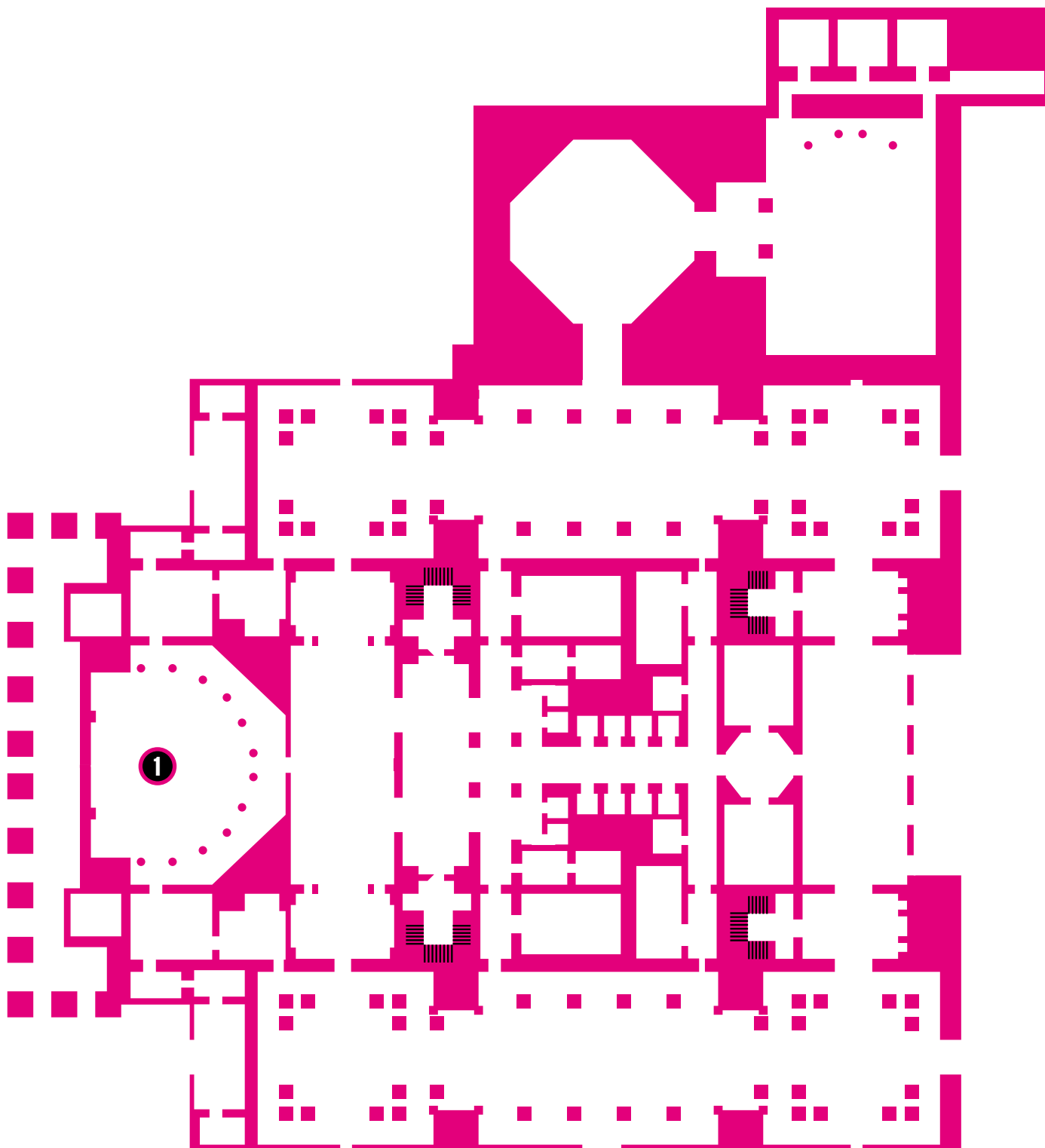
Sala B

Rola i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w pracy z rodziną i dzieckiem w zagrożeniu – doświadczenia brytyjskie

– Joanna Gorcowska

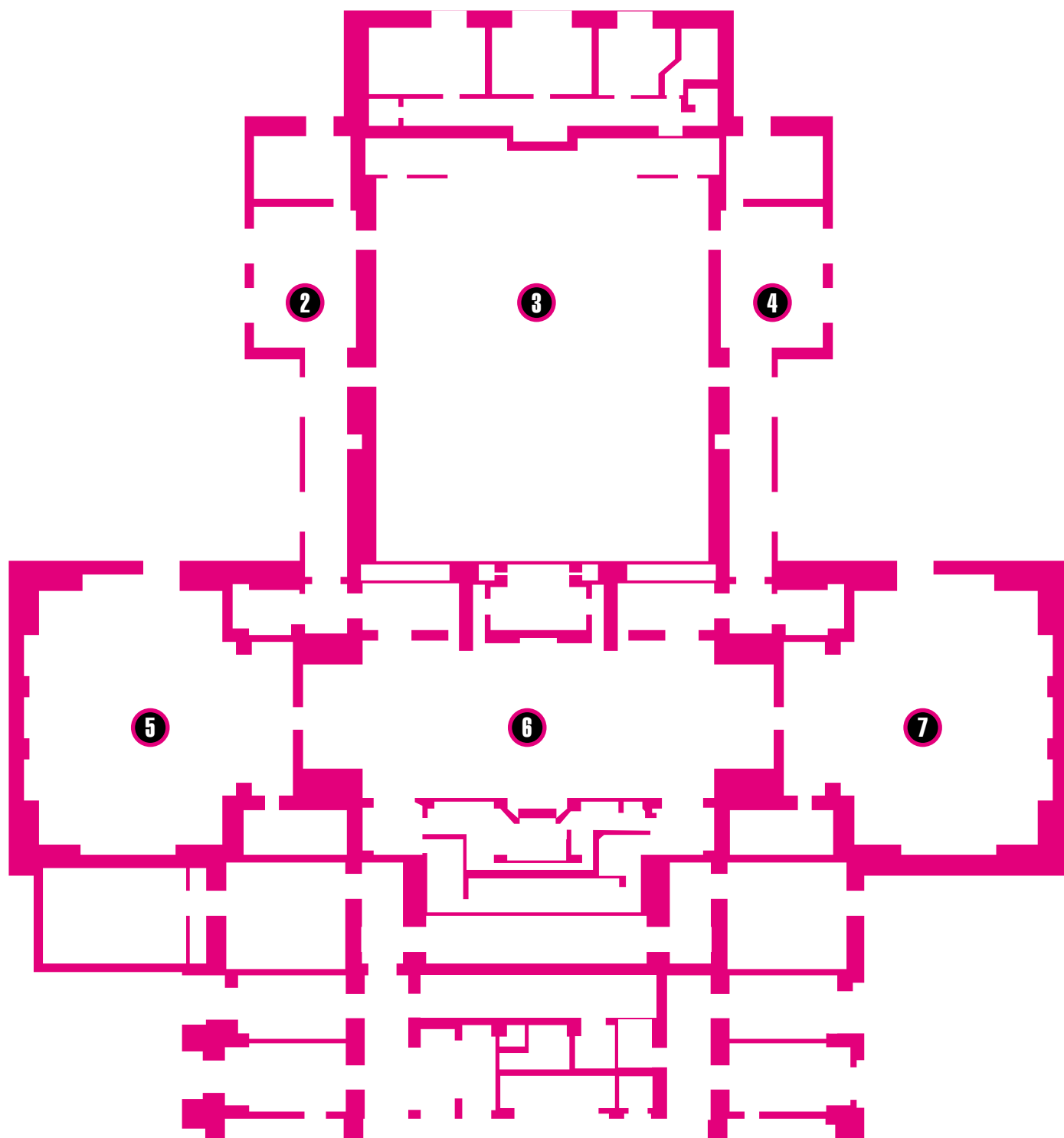
17.45–19.30 Projekcja filmu „Musimy porozmawiać o Kevinie”, reż. Lynne Ramsay

9.00–10.45 **Sesja plenarna****Systemowe przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci**„Każde dziecko się liczy” (Every Child Matters) – system ochrony dzieci w Wielkiej Brytanii – *Joanna Gorczowska*„Chronimy Dzieci” – polityka ochrony dzieci przed przemocą w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych oraz w innych instytucjach – *dr Monika Sajkowska*Przesłuchania dzieci – świadków. Ewolucja regulacji prawnych i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w Polsce – *Olga Trocha*Moderator: *prof. Maria Kolankiewicz*10.45–11.15 **Przerwa na kawę**11.15–13.00 **Sesje równoległe****Sala Koncertowa**Nigdy więcej TAK-NIE.
Zasady zadawania pytań
otwartych podczas
przesłuchania
– *prof. Thomas Lyon, USA*Moderator: *Maria Keller-Hamela***Sala Rudniewa**Kiedy trauma dziecka zostanie
ujawniona – metody pracy
z dziećmi z doświadczeniami
przemocy
– *Sofia Bidö, Pontus Nilsson,
Szwecja***Sala Renesansowa****Panel dyskusyjny**Po nowelizacji ustawy
o przeciwdziałaniu przemocy
w rodzinie – procedura
„Niebieskiej Karty”
– *Renata Durda,
Danuta Kuciewicz,
Grażyna Pisarczyk,
Justyna Podlewska,
Grzegorz Wrona***Sala A**„Bezpieczne dzieciństwo”
– sesja dla grantobiorców
– *Daria Drab, Gabriela
Kühn***Sala B**Standardy opiniowania
w sprawach z udziałem
młodoletnich ofiar przemocy
i wykorzystywania
seksualnego
– *Alicja Budzyńska,
Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska*13.00–14.00 **Lunch**14.00–15.45 **Sesje równoległe****Sala Koncertowa****Terapia dzieci wykorzystywa-
nych seksualnie**Terapia poznawczo-behawioralna
skoncentrowana na traumie
– *Pontus Nilsson, Szwecja*Terapia poznawczo-behawioralna
dzieci krzywdzonych
przejawiających zaburzenia
zachowania
– *dr Konrad Ambroziak*Praca z zaburzeniami
lękowymi u dzieci i młodzieży
w terapii poznawczo-behawio-
ralnej
– *Anna Ćwiklińska-Zaborowicz*Moderator: *Urszula Makowska***Sala Rudniewa****By zapobiec śmierci dzieci**Śmierć dziecka w wyniku
przemocy i/lub zaniedbania
– *Joanna Włodarczyk*O procesie zmian w systemie
ochrony dziecka – przypadek
Baby P.
– *Joanna Gorczowska*Brytyjski system
monitorowania przypadków
tragicznej śmierci dzieci
– *Jenny Gray, dr Richard Wilson,
Wielka Brytania*Moderator: *Gabriela Kühn***Sala Renesansowa****Uzależnienie dzieci
i młodzieży od Internetu**Problem nadmiernego
korzystania przez dzieci
z Internetu
– *Szymon Wójcik*Profilaktyka nadmiernego
korzystania z Internetu
– *Łukasz Wojtasik*Praca z rodzicami dzieci
nadużywających Internetu
– *Maria Jarco*Moderator:
*Katarzyna Zygmunt-Hernandez***Sala A**Wspieranie kompetencji
wychowawczych rodziców
dzieci w wieku
wczesnoszkolnym
– *Daria Drab, Karolina Mazurczak***Sala B**Model postępowania
biegłych psychologów
w sprawach o przestępstwa
seksualne dokonane
wobec małoletnich
– *Teresa Jaśkiewicz-
Obydzińska, Ewa Wach*

IV PIĘTRO

① Sala Rudniewa

VI PIĘTRO

- ② Sala warsztatowa A**
- ③ Sala Koncertowa**
- ④ Sala warsztatowa B**
- ⑤ Sala Gałczyńskiego**
- ⑥ Hol główny**
- ⑦ Sala Renesansowa**

NOTKI BIOGRAFICZNE PRELEGENTÓW

Peter Adriaenssens

– profesor psychiatrii dzieci i młodzieży Katolickiego Uniwersytetu w Leuven w Belgii. Przewodniczący zespołu interwencji kryzysowej psychiatrii dziecięcej. Trener systemowej terapii rodzin, dyrektor Centrum dla Dzieci Krzywdzonych. Prezes Fundacji Księżniczki Matyldy i Fundacji Jeanne Devos zajmującej się prawami dzieci w Indiach. Autor wielu publikacji na temat psychoterapii rodzinnej i psychiatrii dziecięcej, m.in.: P. Adriaenssens, From protected object to lawful subject. Practical applications of the Belgian model of child protection, „*Journal of Child Health Care*”, 2009, 2 (3), 293-304. L. de Haene, P. Rober, P. Adriaenssens, K. Verschueren. *Voices of dialogue and directivity in family therapy with refugees: Evolving ideas about dialogical refugee care*. Family Process, 2012, w druku.

Konrad Ambroziak

– doktor nauk humanistycznych z zakresu filozofii. Jest certyfikowanym terapeutą poznawczo-behawioralnym, członkiem Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczo-Behawioralnej i Polskiego Towarzystwa Terapii Motywującej. Doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą zdobywał w Stowarzyszeniu Niezwykłe Dzieci – pracował jako koterapeuta dzieci i młodzieży z ADHD i zespołem Aspergera oraz prowadził grupy socjoterapeutyczne. Pracował w Zespole Ośrodków Wsparcia w Piastowie oraz Gminnym Ośrodku Pracy z Rodziną w Brwinowie. Od 2009 roku związany z Fundacją Dzieci Niczyje. Pracuje jako terapeuta w Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”.

Sofia Bidö

– psycholog kliniczny, psychoterapeuta, związana z kliniką BUP Grinden w Sztokholmie. Zawodowo zajmuje się pracą z dziećmi od urodzenia do 17 roku życia, które doświadczyły przemocy domowej lub były ofiarami wykorzystania seksualnego przez członków rodziny. Pracuje w nurcie terapii poznawczo-behawioralnej skoncentrowanej na traumie. Prowadzi szkolenia z zakresu pracy z dzieckiem krzywdzonym. Poprzednio pracowała w Szpitalu Psychiatrycznym dla Dzieci i Młodzieży w Sztokholmie, gdzie prowadziła psychoterapię.

Christopher Bools

– psychiatra, konsultant w instytucjach zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Zajmuje się zaburzeniami psychosomatycznymi i autyzmem. Prowadził badania nad sytuacjami wywoływania lub symulowania choroby u dziecka przez rodzica (ang. fabricated or induced illness – FII, wcześniej określanego jako zastępczy zespół Münchausena). Przyczynił się do stworzenia i wdrożenia brytyjskich standardów postępowania w sytuacji podejrzenia FII, jak również materiałów szkoleniowych dla profesjonalistów pracujących w ochronie zdrowia.

Anna Borucka

– psycholog, asystent w Zakładzie Zdrowia Publicznego Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie. Zainteresowania naukowe: profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, ewaluacja szkolnych programów profilaktycznych, szkolne działania interwencyjne, zdrowie psychiczne młodzieży. Autorka lub współautorka ponad 80 publikacji naukowych i popularyzujących wiedzę, m.in. na temat rozpowszechnienia zachowań ryzykownych wśród młodzieży, czynników chroniących i ryzyka związanych z zachowaniami ryzykownymi, opracowywania i ewaluacji szkolnych programów profilaktycznych.

Dariusz Bronowski

– psycholog, psychoterapeuta, mediator, współautor poradnika dla ojców „Tata na starcie”, autor i realizator cyklu zajęć dla młodych ojców „Klub – Tata na starcie”, warsztatów „Ojcowie i synowie” oraz „Męska grupa”. Ukończył pierwszy poziom terapii krótkoterminowej skoncentrowanej na rozwiązywaniu, kontynuuje kształcenie w Studium Profesjonalnej Psychoterapii w Łodzi. W Fundacji „Dziecko w Centrum” w ramach Centrum Dziecka i Rodziny

udziela wsparcia rodzicom i specjalistom pracującym z dziećmi w zakresie problemów agresywnych i opozycyjnych zachowań małych dzieci.

Alicja Budzyńska

– psycholog. Jest biegłym sądowym, wydaje opinie sądowo-psychologiczne w sprawach z udziałem dzieci. Od 10 lat współpracuje z Fundacją Dzieci Niczyje, gdzie zajmuje się diagnozą i terapią dzieci krzywdzonych oraz ich rodzin. Prowadzi szkolenia dla różnych grup profesjonalistów w zakresie problematyki dziecka krzywdzonego. W FDN koordynuje i prowadzi ogólnopolski Klub Biegłego Psychologa oraz studium „Opiniowanie sądowo-

-psychologiczne w sprawach z udziałem dzieci”. Posiada rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w zakresie diagnozy spraw rodzinnych i nieletnich oraz psychologicznej oceny zeznań świadków. Jest autorką poradnika dla profesjonalistów „Jak przesłuchiwać dziecko” i innych publikacji związanych z problematyką dziecka ofiary przestępstwa.

Anna Ćwiklińska-Zaborowicz

– psycholog, certyfikowany terapeuta poznawczo-behawioralny i terapeuta par; pracuje w warszawskiej poradni psychologiczno-pedagogicznej i Centrum Pomocy Profesjonalnej; doktorantka Wydziału Psychologii Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej. W pracy zawodowej zajmuje się dziećmi i młodzieżą- diagnozą i terapią oraz terapią osób dorosłych i par. Współpracuje ze szkołą rodzenia. Współautorka polskiej adaptacji programu Cop-

ing Cat. Publikacje: 2010 - A. Ćwiklińska-Zaborowicz, *Charakterystyka oraz terapia poznawczo-behawioralna zaburzeń lękowych dzieci i młodzieży*. „Wiadomości Psychiatryczne”, 2010, nr 13 (4), str. 200-204. A. Ćwiklińska-Zaborowicz, *Terapia poznawczo-behawioralna pacjentki z depresją poporodową – opis przypadku*. „Wiadomości Psychiatryczne”, 2012, 15 (1), str. 26-36.

Daria Drab

– psycholog, ukończyła specjalizację z psychologii klinicznej oraz z psychologii traumy i interwencji kryzysowej w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej. Szkoli się w zakresie Systemowej Psychoterapii Rodzin. W Fundacji Dzieci Niczyje koordynuje program „Dziecko - świadek szczególnej troski”, którego celem jest ochrona dzieci, biorących udział w procedurach karnych, w tym certyfikowanie Przyjaznych Pokoi Przesłuchań.

Pracuje jako psycholog w Praskim Centrum Dziecka i Rodziny im. Aliny Margolis-Edelman Fundacji Dzieci Niczyje. Jest członkiem zespołu interdyscyplinarnego dla dzielnicy Praga Północ.

Renata Durda

– od 2005 roku kierowniczka Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” IPZ. Certyfikowana specjalistka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (PARPA), redaktor naczelna dwumiesięcznika „Niebieska Linia”, członek Rady ds. Pokrzywdzonych Przestępstwem przy Ministrze Sprawiedliwości, doradca Rzecznika Praw Dziecka, członek Zespołu Monitorującego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. W pracach podkomisji sejmowej ds. nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu

przemocy w rodzinie uczestniczyła przez 1,5 roku jako ekspert z ramienia środowiska organizacji pozarządowych.

Katarzyna Fenik

– psychoterapeutka, pedagog specjalny. Absolwentka Studium Psychoterapii Dziecka i Rodziny, ukończyła 4-letni kurs psychoterapii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz podyplomowe studia z zakresu seksuologii klinicznej na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Od 2003 roku pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje. Od wielu lat współpracuje z organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy. Jest autorką programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa dzieci w Internecie oraz współautorką kampanii na temat handlu dziećmi: „Dzieci nie są na sprzedaż”. Prowadzi szkolenia z zakresu problematyki przemocy. Ma w swoim dorobku wiele artykułów poświęconych pracy terapeutycznej z dziećmi krzywdzonymi. Jest trenerem Studium Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Instytucie Psychologii Zdrowia. Prowadzi prywatny gabinet psychoterapii.

Dorota Gajewska

– absolwentka psychologii i stosunków międzynarodowych. Od 2008 r. związana jest z Fundacją Dzieci Niczyje, gdzie zajmuje się realizacją działań programu „Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszemu systemowi ochrony dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej” oraz programu przeciwdziałania komercyjnemu wykorzystywaniu dzieci.

Joanna Gorczowska

– magister pedagogiki społecznej Uniwersytetu Łódzkiego oraz praktyk systemowych z dyplomem Kliniki Tavistock w Londynie. Jest zrzeszona w Health Care Professionals Council oraz w brytyjskim Association for Coaching jako coach i konsultant rozwoju organizacji. Od 9 lat pracuje w Londynie jako pracownik socjalny i praktyk systemowy. Podczas swojej praktyki zawodowej pracowała jako diagnosta rodzin zastępczych profesjonalnych oraz spokrewnionych. Prowadziła szkolenia dla opiekunów zastępczych „Skills to Foster”, tworzyła programy interwencyjne i terapeutyczne dla rodzin zastępczych, które pracowały z dziećmi o wysokim poziomie potrzeb. Przez dwa lata pracowała dla Action for Children, przeprowadzając dla sądu rodzinnego w Wielkiej Brytanii diagnozy systemowe rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w systemie opieki. Prowadziła także interwencje terapeutyczne i programy wsparcia dla rodzin biologicznych i dzieci w procesie ich reunifikacji. Od trzech lat na potrzeby sądu rodzinnego w Wielkiej Brytanii przeprowadza diagnozy polskich kandydatów na opiekunów zastępczych spokrewnionych, dla dzieci umieszczonych w brytyjskim systemie opieki. Zawodowo interesuje się rozwiązaniami systemowymi w kontekście wsparcia i pracy z rodziną i dzieckiem w zagrożeniu. Interesuje się także kulturą organizacji i wpływem mechanizmów działania na ich relacje z klientami.

Jenny Gray

– ukończyła studia z zakresu pracy socjalnej w Nowej Zelandii, gdzie pracowała również w służbach ochrony dzieci. Od 1991 roku współpracuje z rządem Wielkiej Brytanii, gdzie zajmuje się m.in. opracowywaniem metodologii monitoringu służb ochrony dzieci oraz wdrażaniem systemów wspierających politykę społeczną. Obecnie jest doradcą w zespole Safeguarding Children Policy Group. Zajmuje się również pracą nad zespołem chorób symulowanych lub wywołanych przez opiekuna oraz rekomendacjami i programami szkoleniowymi w tym zakresie. Jest prezesem Międzynarodowego Stowarzyszenia na rzecz Przeciwdziałania Krzywdzeniu i Zaniechaniu Dzieci ISPCAN.

Jan Horwath

– profesor na Uniwersytecie Sheffiled w Wielkiej Brytanii. Przed rozpoczęciem pracy naukowej pracowała jako pracownik socjalny oraz prowadziła szkolenia z zakresu pracy socjalnej. Jej zainteresowania badawcze skupiają się m.in. na interdyscyplinarnej pracy w przypadkach zaniedbania dzieci, praktyce diagnostycznej w przypadkach krzywdzenia dzieci oraz postępowaniu w przypadkach zespołu chorób symulowanych lub wywołanych przez opiekuna. Profesor Horwath ma wieloletnie doświadczenie w koordynowaniu projektów związanych z diagnozą sytuacji dzieci krzywdzonych i ich rodzin. Opracowała rekomendacje dla systemu ochrony dzieci dla rządów wielu państw,

m.in.: Australii, Ukrainy, Republiki Południowej Afryki i Irlandii. Jest autorką licznych publikacji o tematyce ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz problematyki związanej z zastępczym zespołem Münchhausena. W 2012 roku wydana zostanie książka pod jej redakcją poświęcona interwencji w przypadkach zaniedbania dzieci.

Maria Jarco

– psycholog, ukończyła Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej w Warszawie na Wydziale Psychologii Klinicznej. W Fundacji Dzieci Niczyje pracuje jako konsultant Helpline.org.pl. Doświadczenie zawodowe zdobywała w Fundacji Dzieci Niczyje, Ogólnopolskim Pogotowiu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” IPZ PTP, Instytucie Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Prowadzi konsultacje psychologiczne dla dzieci i rodziców oraz szkolenia i warsztaty z zakresu bezpieczeństwa w Internecie. Jest współautorem scenariuszy i programów edukacyjnych kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i profesjonalistów.

Teresa Jaśkiewicz-Obydińska

– psycholog sądowy, do 2009 roku kierownik Zakładu Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych. Wykładowca Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych przy IES oraz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Autorka i współautorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu psychologii sądowej, w tym także dotyczących problematyki wiktymologicznej, zwłaszcza oceny psychologicznej zeznań małoletnich pokrzywdzonych w sprawach o przestępstwa seksualne.

Renata Kałucka

– psycholog, psychoterapeutka. Ukończyła trzyletnie Studium Psychoterapii Indywidualnej i Grupowej oraz Studium Terapii Rodzin w Laboratorium Psychoedukacji. Stale rozwija swoje umiejętności zawodowe poprzez udział w systematycznej superwizji. Pracuje klinicznie z małymi dziećmi i ich rodzicami w Praskim Centrum Dziecka i Rodziny Fundacji Dzieci Niczyje. Przez kilka lat pracowała z rodzinami w Fundacji Mederi w Centrum Zdrowia Dziecka. Prowadziła psychoterapię młodzieży na Oddziale Neurologii Dziecięcej w Szpitalu w Dziekanowie Leśnym. Prowadzi praktykę kliniczną w prywatnym gabinecie, gdzie pracuje z osobami dorosłymi i młodzieżą. Prowadzi szkolenia i superwizje dla różnych grup specjalistów. Jest wykładowcą i trenerem Studium Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Instytucie Psychologii Zdrowia. Prowadzi zajęcia dla studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie. Angażuje się w projekty mające wypracowywać i wdrażać standardy pomocy psychologicznej osobom dorosłym i dzieciom.

Maria Keller-Hamela

– psycholog, członek zarządu i dyrektor ds. współpracy zagranicznej Fundacji Dzieci Niczyje. Koordynator programu „Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszemu systemowi ochrony dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej”, zastępca redaktora naczelnego kwartalnika „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, członek Rady ds. Pokrzywdzonych Przestępstw przy Ministrze Sprawiedliwości, ekspert Międzynarodowego Stowarzyszenia na rzecz Przeciwdziałania Krzywdzeniu i Zaniedbywaniu Dzieci ISPCAN. Posiada certyfikat PARPA specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jest wykładowcą na podyplomowych studiach z psychologii sądowej na Uniwersytecie Warszawskim i psychologii w praktyce wymiaru sprawiedliwości w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej.

Lucyna Kicińska

– absolwentka Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW, specjalność: wychowanie resocjalizujące. Ukończyła roczny kurs prowadzenia warsztatów i treningów w oparciu o proces grupowy. Jest absolwentką pierwszego w Polsce Studium Terapii Narracyjnej (zorganizowanego przez Centre for Narrative Practice w Manchesterze). Od ośmiu lat współpracuje z różnymi organizacjami pozarządowymi w Polsce, specjalizującymi się w świadczeniu pomocy telefonicznej i online. Od 2009 roku związana z Fundacją Dzieci Niczyje, gdzie jest koordynatorką Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111. Szkoli różne grupy profesjonalistów z zakresu świadczenia pomocy przez telefon. Jest współautorką narzędzi edukacyjnych i profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży.

Danuta Kuciewicz

– pedagog, absolwentka Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego, ukończyła studia podyplomowe w zakresie kontroli i audytu na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Od 13 lat pracuje w samorządzie warszawskim, angażując się w problematykę społeczną. W Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy od 9 lat, obecnie w Biurze Pomocy i Projektów Społecznych. Jako naczelnik Wydziału Przeciwdziałania

Przemocy w Rodzinie zajmuje się w szczególności tworzeniem rozwiązań systemowych, opracowywaniem programów oraz organizowaniem interwencji i specjalistycznego poradnictwa. Przez 4 lata pełniła funkcję przewodniczącej Miejskiego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a obecnie koordynuje funkcjonowanie 18 zespołów interdyscyplinarnych na terenie warszawskich dzielnic. Członek Rady Ekspertów ds. Ochrony Dzieci – Ofiar Przystępstw przy Fundacji Dzieci Niczyje i Komisji Dialogu Społecznego ds. Przeciwdziałania Przemocy.

Gabriela Kühn

– filolog, absolwentka studiów podyplomowych z zarządzania projektami oraz European Master's Degree in Human Rights and Democratisation. Koordynator programu na rzecz przeciwdziałania komercyjnemu wykorzystywaniu dzieci oraz programu grantowego „Bezpieczne dzieciństwo” Fundacji Dzieci Niczyje.

Thomas D. Lyon

– profesor prawa, przewodniczący Wydziału Prawa i Psychologii na Uniwersytecie w Południowej Kalifornii. Były przewodniczący sekcji przeciwdziałania przemocy wobec dzieci (sekcja 37) Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego. Były członek zarządu Towarzystwa Profesjonalistów Amerykańskich do spraw Przemocy wobec Dzieci. Współpracuje z Narodowym Instytutem Zdrowia, Narodową Fundacją Nauki oraz Amerykańskim Departamentem Sprawiedliwości.

Karolina Mazurczak

– specjalista zdrowia publicznego, psycholog i dietetyk. Pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje, gdzie koordynuje Lokalny System Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci. Ukończyła kurs „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, organizowany przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, oraz inne kursy związane z pracą warsztatową w obszarze wychowania. Certyfikowany trener biznesu.

Emilia Naumann

– adwokat, prowadzi m.in. sprawy rodzinne, cywilne, karne, dotyczące wykorzystywania seksualnego dzieci, przemocy w rodzinie, opieki nad dziećmi. Od kilku lat współpracuje z Fundacją Dzieci Niczyje. Współautorka publikacji „Dziecko pod parasolem prawa”.

Pontus Nilsson

– psycholog kliniczny związany z kliniką BUP Grinden w Sztokholmie. Zawodowo zajmuje się pracą z dziećmi od urodzenia do 17 roku życia, które doświadczyły przemocy domowej lub były ofiarami wykorzystania seksualnego przez członków rodziny. Pracuje w nurcie terapii poznawczo-behawioralnej skoncentrowanej na traumie, prowadzi szkolenia z zakresu pracy z dzieckiem krzywdzonym. Poprzednio pracował w Szpitalu Psychiatrycznym dla Dzieci i Młodzieży w Sztokholmie, gdzie prowadził psychoterapię.

Krzysztof Ostaszewski

– pedagog, doktor nauk humanistycznych. Adiunkt, kierownik Pracowni Profilaktyki Młodzieżowej „Pro-M” w Zakładzie Zdrowia Psychicznego w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie. Zajmuje się profilaktyką zachowań problemowych dzieci i młodzieży. Redaktor naukowy miesięcznika „Remedium”. Współautor programów „Domowi Detektywi” i „Fantastyczne Możliwości”. Ekspert Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alko-

holowych. Stypendysta Fogarty International Substance Abuse Research Training Program na Uniwersytecie Michigan w USA.

Grażyna Pisarczyk

– studiowała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach na kierunku pedagogika opiekuńcza i terapia pedagogiczna. Ukończyła studia podyplomowe na kierunku zarządzanie opieką społeczną w Wyższej Szkole Handlowej w Kielcach. Jest certyfikowanym specjalistą w zakresie pomocy ofiarom przemocy oraz laureatką nagrody „Złoty Telefon”. Kierownik Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach. Prowadzi

warsztaty i poradnictwo dla ofiar przemocy. Jest wykładowcą akademickim, prowadzi szkolenia dla profesjonalistów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. Członek Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz członek Zespołu ds. wdrażania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kielcach, koordynator Procedury „Niebieskiej Karty” w Kielcach.

Justyna Podlewska

– prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UW oraz Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW. Członek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. Posiada Certyfikat Specjalisty w Zakresie Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie wydany przez Instytut Psychologii Zdrowia. Członek zespołu interdyscyplinarnego dzielnicy Praga Północ. Od 12 lat udziela

pomocy prawnej klientom Fundacji Dzieci Niczyje. Specjalizuje się w prawnej ochronie dzieci ofiar przestępstw, zagadnieniach dotyczących przeciwdziałania przemocy, prawie rodzinnym oraz ochronie danych osobowych. W Fundacji Dzieci Niczyje koordynuje program prawny oraz program „Opiekun Dziecka Ofiary Przestępstwa”. Jest konsultantką programów FDN: Dobry Rodzic – Dobry Start i Helpline.org.pl. Prowadzi szkolenia i jest autorką publikacji nt. prawnej ochrony dziecka krzywdzonego, interwencji i przeciwdziałania przemocy.

Maciej Sadowski

– w 1990 roku założył pracownię graficzną STUDIOMONO, specjalizującą się w projektowaniu książek. W swoim dorobku ma ponad 2500 projektów okładek, wiele serii i kolekcji książkowych, opracowań typograficznych i fotograficznych. Jest autorem wielu znaków graficznych. Współpracował bądź współpracuje z wydawnictwami: Czytelnik, Hachette Polska, Instytut Badań Literackich, Iskry, PIW, Prószyński i S-ka, Muza, W.A.B., Wydawnictwo

Dolnośląskie, Wydawnictwo Naukowe PWN, Twój Styl, Znak i in. Dwukrotnie nominowany do Nagrody Ikar (1996 i 2012).

Monika Sajkowska

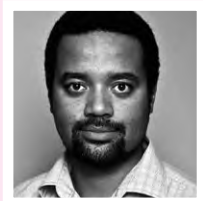
– doktor socjologii, dyrektor Fundacji Dzieci Niczyje. W latach 1991-2008 była adiunktem w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Autorka i współautorka badań na temat skali problemu krzywdzenia dzieci w Polsce, postaw społecznych wobec tego problemu oraz medialnego obrazu problemu krzywdzenia dzieci. Autorka publikacji naukowych i popularnonaukowych dotyczących problemu krzywdzenia

dzieci. Redaktor naczelna kwartalnika „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, wydawanego przez Fundację Dzieci Niczyje. Jest członkiem Rady Społecznej Rzecznika Praw Obywatelskich.

Marta Skierkowska

– psycholog, absolwentka Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Studiowała także na Katolickim Uniwersytecie w Leuven w Belgii. Od czasu studiów interesuje się tematyką komunikacji i marketingu. W styczniu 2008 roku dołączyła do zespołu Fundacji Dzieci Niczyje, gdzie brała udział w przygotowaniu i realizacji wielu projektów społecznych. W FDN odpowiada za działania z zakresu public relations.

Adam Stepnowski-Said

– psycholog, socjoterapeuta, współautor poradnika dla ojców „Tata na starcie”. Pracuje w Fundacji „Dziecko w Centrum”: prowadzi zajęcia dla dzieci i rodziców w świetlicy socjoterapeutycznej „Motylarnia”, w ramach projektu „Wokół Małego Dziecka” prowadzi warsztaty „Bez Klapsa”. Jest koordynatorem programu wolontariatu rodzinnego „Asystent Małego Dziecka”; w ramach Centrum Dziecka i Rodziny udziela wsparcia rodzicom i specjalistom pracującym z dziećmi, w zakresie problemów związanych z agresywnymi i opozycyjnymi zachowaniami małych dzieci.

Renata Szredzińska

– magister socjologii i italianistyki, absolwentka podyplomowego studium Komunikacja Społeczna i Media w PAN. Członek grupy roboczej poświęconej wspieraniu rodzin przy organizacji Eurochild, członek zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w warszawskiej dzielnicy Żoliborz. Koordynatorka programu Fundacji Dzieci Niczyje Dobry Rodzic – Dobry Start.

Krzysztof Sz wajca

– doktor nauk medycznych, psychiatra, psychoterapeuta, pracownik Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży CM Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie w Zespole Leczenia Domowego (kier. Ryszard Izdebski) prowadzi terapię rodzinną w domu pacjenta. Poza tym kieruje Krakowskim Instytutem Psychoterapii, superwizuje kilka ośrodków pracujących z dziećmi, młodzieżą oraz rodzinami. Uczeń prof. Marii Orwid (m.in. członek działającego pod jej kierownictwem zespołu badającego odległe następstwa traumy Holocaustu), nauczyciel akademicki, autor ponad 100 publikacji naukowych i wystąpień zjazdowych.

Olga Trocha

– prawnik, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Ukończyła Podyplomowe Studium Własności Intelektualnej na Uniwersytecie Warszawskim i aplikację prokuratorską. W Fundacji Dzieci Niczyje pracuje w programie prawnym i „Dziecko – świadek szczególnej troski”. Współpracowała ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, gdzie udzielała porad prawnych związanych z rodzicielstwem zastępczym i przysposobieniem. Autorka artykułów i publikacji nt. prawnej ochrony dziecka i rodzicielstwa zastępczego. Stale współpracuje z portalem Monitor Prawniczy.

Ewa Trybulska-Skoczela

– wieloletni sędzia rodzinny. Przewodnicząca Wydziału VI Cywilnego Rodzinnego Odwoławczego w Sądzie Okręgowym w Warszawie. Autorka komentarza z zakresu prawa rodzinnego dla aplikantów radcowskich. Prowadzi wykłady i szkolenia dla radców prawnych i adwokatów, aplikantów radcowskich, sędziów.

Ewa Wach

– psycholog, pracuje w Instytucie Ekspertyz Sądowych jako biegły. Specjalizuje się w opracowywaniu ekspertyz w sprawach wykorzystania seksualnego, dotyczących zarówno ofiar, jak i sprawców. Prowadzi szkolenia dla prawników w ramach Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych przy IES i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Posiada rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w zakresie problematyki związanej z procesem karnym i cywilnym (zeznania świadków małoletnich i dorosłych, sprawcy przestępstw, nieletni, sprawy rodzinne, typowanie nieznanymi sprawców). Autorka licznych publikacji dotyczących problematyki psychologii sądowej.

Richard Wilson

– lekarz pediatra, pracuje w szpitalu w Wielkiej Brytanii. Przewodniczący grupy roboczej Royal College of Paediatrics and Child Health zajmującej się zespołem chorób symulowanych lub wywołanych przez opiekuna. Pracował w zespole zajmującym się profilaktyką zgonów lub porzuceń niemowląt.

Joanna Włodarczyk

– socjolog, doktorantka w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2009 roku pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje. Od 2011 roku jest koordynatorką działu badawczego FDN. Członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

Łukasz Wojtasik

– absolwent Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW. Od 1997 r. w Fundacji Dzieci Niczyje, zaangażowany w liczne projekty związane z problematyką krzywdzenia dzieci. Autor szeregu publikacji z zakresu kampanii społecznych i problematyki krzywdzenia dzieci. Od 2002 r. prowadzi szkolenia z zakresu problematyki krzywdzenia dzieci w Internecie. Autor pierwszej ogólnopolskiej kampanii poświęconej tematyce bezpieczeństwa dzieci w Internecie „Dziecko w Sieci” oraz inicjator innych projektów poświęconych bezpieczeństwu dzieci w Internecie. Jeden z inicjatorów europejskiego programu Safer Internet w Polsce (narodowy koordynator Polskiego Centrum Programu Safer Internet w latach 2005-2006). Od 2006 r. koordynator programu „Dziecko w Sieci”, w ramach którego FDN realizuje kompleksowe działania na rzecz bezpieczeństwa młodych internautów.

Szymon Wójcik

– socjolog, absolwent i doktorant Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Pracuje w dziale badawczym Fundacji Dzieci Niczyje oraz w programie „Dziecko w Sieci”. Zajmuje się europejskim projektem badawczym EU NET ADB.

Grzegorz Wrona

– prawnik, ukończył aplikację sądową, członek Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Dyrektorze PARPA, wieloletni konsultant w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym Warszawa Śródmieście, wykładowca WSP ZNP w Warszawie, autor komentarza do Procedury „Niebieskie Karty”.

Jolanta Zmarzlik

– absolwentka Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW, dyrektor do spraw klinicznych Fundacji Dzieci Niczyje. Zajmuje się diagnozą i terapią dzieci, młodzieży i dorosłych, wydaje opinie psychologiczno-sądowe, prowadzi szkolenia w zakresie problematyki dziecka krzywdzonego. Posiada certyfikat PARPA specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jest wykładowcą w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie.

ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ

Sesja inauguracyjna, godz. 9.30-11.00, Sala Koncertowa

„To piękne, co ponad siły”. O Januszu Korczaku – Maciej Sadowski

Jak wyglądał Janusz Korczak, kiedy był małym chłopcem? Kiedy i gdzie postanowił, że nie założy własnej rodziny? Jak wyglądały okładki pierwszych wydań jego książek? Czy zachowało się wiele portretów wielkiego pedagoga? Dlaczego nadal aktualne jest jego wołanie o prawa dziecka?

Dziesiątki pytań i być może wiele odpowiedzi, a wszystko to w albumie JANUSZ KORCZAK. FOTOBIOGRAFIA wydanej w Roku Korczakowskim nakładem Wydawnictwa Iskry.

Jest to historia życia wielkiego polskiego pedagoga, pisarza, lekarza, światowej sławy prekursora działań na rzecz praw dziecka. Opowiedziana poprzez fotografie opatrzone cytatami z jego dzieł może sprawiać wrażenie swoistej autobiografii. Fotobiografia pozbawiona jest subiektywnego komentarza, pozostawia czytelnikowi pole do interpretacji, często pozwala wnikać w intymny świat bohatera. Po raz pierwszy zebrano komplet materiałów ikonograficznych (zdjęcia, listy, dokumenty), ilustrujących życie i działalność autora „Króla Maciusia Pierwszego”.

Źródła fotografii: Muzeum Historyczne m.st. Warszawy – Ośrodek Dokumentacji i Badań KORCZAKIANUM, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Ghetto Fighters` House Museum w Izraelu, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy, Archiwum Artystyczne Teatru Ateneum w Warszawie.

Partnerzy wydania: Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, Instytut Adama Mickiewicza, Fundacja Dzieci Niczyje, Ambasada Izraela w Polsce.

Janusz Korczak w moim życiu – Jolanta Zmarzlik, Fundacja Dzieci Niczyje

Jolanta Zmarzlik przez 12 lat pracowała w Domu Dziecka nr 1 „Nasz Dom” w Warszawie na Bielanach. „Nasz Dom” powstał w 1928 roku z inicjatywy Maryny Falskiej i Janusza Korczaka. Do dziś propaguje idee korczakowskie w kraju i na świecie. Jak te idee inspirują profesjonalistów? Czy zachowały swą moc?

Obserwować, wyciągać wnioski, wiązać fakty, snuć prognozy, zadumać się i zadziwić – to narzędzia pracy Starego Doktora. Narzędzia proste, a wnioski z badań do dziś prawdziwe i uniwersalne. Janusz Korczak pięknie przeniknął do świata dziecka, do jego lęków, słabości, potrzeb i pragnień.

Prosił nas, dorosłych, abyśmy kochali dziecko mądrze i z szacunkiem, abyśmy potrafili wybaczać mu błędy, a jednocześnie nauczyli „ustalać granice jego i mego prawa”. Czy po tylu latach od wydania książki „Jak kochać dziecko” potrafimy jeszcze to robić?

Pędrak, brzdąc, malec, smarkacz – nawet, kiedy dorośli nie gniewają się, kiedy chcą być dobrzy. Trudno, przyzwyczailiśmy się, ale czasem jest przykro i gniewa takie lekceważenie.

Etykietowanie, ranienie słowem, ironia i brak szacunku – to narzędzia „wychowawcze”, którymi dorośli sprawnie posługują się i dziś. Wciąż nie umiemy inaczej?

Projekt Korczak - dzieci współcześnie niczyje

„Janusz Korczak – dzieci współcześnie niczyje” to kampania społeczna obecna w sześciu polskich miastach (Warszawa, Poznań, Toruń, Gdynia, Wrocław, Kraków), gdzie na peronach dworców kolejowych wyświetlano specjalne aranżacje multimedialne z udziałem dzieci, sportretowanych na podobieństwo ich rówieśników z czasów pedagogicznej działalności dr. Janusza Korczaka. Projekt pod patronatem byłej pierwszej damy, Jolanty Kwaśniewskiej, zrealizowano w ramach Roku Janusza Korczaka.

Projekt Korczak

LIPIEC 2012
dzieci współcześnie niczyje

SZALEJNIEK BORN

PATRONAT HONOROWY JOLANTA KWAŚNIEWSKA
REALIZACJA JAJKOFILM&JAGA HUPAŁO BORN TO CREATE
REŻYSERIA KAROLINA FENDER NOIŃSKA

PARTNER STRATEGICZNY GRUPA PKP

www.projektkorczak.pl

Kampania ma na celu uświadomienie dorosłym znaczenie dzieci w ich życiu i zwrócenie uwagi na to, że bardzo potrzebują miłości, szacunku, poczucia bezpieczeństwa. Przyjęta forma projektu, czyli aranżacja multimedialna w przestrzeni miejskiej zwraca uwagę społeczności i skłania do refleksji. Premiera kampanii odbyła się 2 lipca w Warszawie na Dworcu Centralnym, w lipcu również projekt zaprezentowano w Poznaniu, Krakowie i Gdańsku.

Za reżyserię i realizację artystyczną projektu odpowiada Karolina Fender-Noińska – inicjatorka produkcji filmowej „JajkoFilm”, autorka wielu aranżacji multimedialnych, scenografii wizualnych oraz krótkich form filmowych, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Absolwentka I' Académie Internationale du Cinema w Paryżu oraz School of Drama Film and Music w Dublinie. Od 2007 roku związana zawodowo z Teatrem Polonia, z Och-Teatrem, Teatrem Powszechnym, The Olympia Theatre, Odeon – Theatre de l'Europe, The Samuel Beckett Theatre.

Partnerem artystycznym i współtwórcą projektu jest Jaga Hupało, która odpowiada za kostiumy oraz wizerunek młodych aktorów. Ta znana stylistka fryzur od 1997 roku na stałe współpracuje z takimi magazynami jak: „Elle”, „Twój Styl”, „Cosmopolitan”, „Gala”. Współpracuje również z Operą Narodową i Teatrem Muzycznym Roma.

Autorem zdjęć do części filmowej jest utalentowany debiutant Krzysiek Maślejka. Twórcą plakatu jest Tomek Sikora – światowej sławy fotograf, autor kilkudziesięciu międzynarodowych wystaw i wydawnictw autorskich, pomysłodawca Galerii Bezdomnej.

Partnerem strategicznym kampanii jest Grupa PKP. Do grona partnerów dołączyli również: Heliograf, EBH Polska, Galeria Open, Have You Seen?, Tauer.pl, Ibis Budget Hotels, Folwark Karczemka Wellnes & Restaurant, Lineart, Ford, StreetMag.

Sesja plenarna 11.30-13.00, Sala Koncertowa

Różne aspekty ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Przesłuchanie dziecka – prof. Thomas Lyon, USA

Przesłuchanie małoletnich świadków i pozyskiwanie od nich wiarygodnego materiału dowodowego jest zadaniem bardzo trudnym i wymaga szczególnej uwagi. Wartość zebranego materiału dowodowego zależy od wielu czynników, takich jak: możliwości rozwojowe świadka, cechy indywidualne dziecka i jego rodziny, ale przede wszystkim od sposobu przeprowadzenia przesłuchania. Należy pamiętać o zaplanowaniu nie tylko czasu i miejsca przesłuchania, ale także zadbać o to, aby czynność ta była prowadzona według określonego schematu, dzięki któremu łatwiejsze jest uzyskanie wartościowego materiału dowodowego.

Podczas prezentacji przedstawiony zostanie ustrukturalizowany protokół przesłuchania świadków NICHHD oraz korzyści płynące z zastosowania tego narzędzia. Protokół ten początkowo opracowany został na potrzeby przesłuchań małoletnich świadków, w sprawach dotyczących wykorzystywania seksualnego.

Komunikacja z rodzicami dzieci po traumie metodą TSC (Trauma Sensitive Communication) – prof. Peter Adriaenssens, Belgia

Pracując w obszarze pomocy dzieciom po traumatycznych wydarzeniach, profesjonaliści stykają się często z brakiem współpracy ze strony rodziców. Zrozumienie mechanizmów funkcjonowania rodziców wynikających z ich traumatycznych doświadczeń z dzieciństwa jest kluczowym elementem efektywnej pomocy dzieciom krzywdzonym. Podczas wykładu przedstawiona zostanie metoda TSC (Trauma Sensitive Communication), którą wykorzystuje się w pracy z rodzinami w kryzysie.

Ciemna strona macierzyństwa. Symulowanie lub wywoływanie choroby dziecka jako forma krzywdzenia – prof. Jan Horwath, dr Richard Wilson, Wielka Brytania

Wykład poświęcony zostanie wyzwaniom, z jakimi spotykają się profesjonaliści podejrzewający, iż choroba dziecka jest symulowana lub wywołana przez opiekuna dziecka. Opiekunowie dziecka mogą prezentować szereg zachowań, które mają na celu przekonanie otoczenia o chorobie dziecka. Zadaniem profesjonalistów jest odróżnienie wystraszonego rodzica, który może być odpowiedzialny za faktyczną chorobę dziecka, od patologicznych zachowań rodzica wywołujących chorobę dziecka, takich jak: wywoływanie symptomów choroby poprzez podawanie nieodpowiednich leków, ingerowanie w leczenie dziecka, wyolbrzymienie symptomów lub naleganie na zastosowanie leczenia, którego dziecko nie wymaga. Sposób badania i prowadzenia takiego przypadku ma istotny wpływ na dziecko. W prezentacji szczególna uwaga zostanie zwrócona na identyfikację problematycznych zachowań, na ostrożność w diagnozowaniu spraw związanych z zespołem chorób symulowanych lub wywołanych u dziecka oraz na współpracę profesjonalistów pracujących z rodziną, gdzie takie podejrzenie występuje.

Wykład eksperta, godz. 14.00-15.30, Sala Koncertowa**Nawiązywanie kontaktu z dzieckiem – faza wstępna przesłuchania – prof. Thomas Lyon, USA**

Dla dziecka udział w przesłuchaniu jest zadaniem trudnym i wymagającym nie tylko skupienia uwagi, dostosowania się do nowej sytuacji, ale również opowiedzenia osobom prowadzącym przesłuchanie o traumatycznych wydarzeniach z własnego życia. Każde dziecko, ze względu na indywidualne cechy charakteru i zdolności poznawcze, inaczej przeżywa sytuację przesłuchania i składa zeznania w inny sposób. Zdarza się, że przesłuchiwane dzieci mają trudności w rozpoczęciu swobodnej narracji dotyczącej traumatycznych zdarzeń. Rolą osób prowadzących przesłuchanie jest zachęcenie dziecka do opowiadania poprzez rozpoczęcie przesłuchania od poruszenia neutralnych tematów niezwiązanych ze zdarzeniem, którego dotyczy postępowanie.

Uczestnicy wykładu będą mieli okazję zapoznać się ze sposobami zachęcenia dziecka do swobodnej narracji dotyczącej sprawy.

Wykład eksperta, godz. 14.00-15.30, Sala Rudniewa**Kliniczne zastosowanie komunikacji z rodzicami dzieci po traumie – metoda TSC (Trauma Sensitive Communication) – prof. Peter Adriaenssens, Belgia**

Wyniki badań pokazują, że współczynnik występowania zespołu stresu pourazowego u rodziców dzieci krzywdzonych jest bardzo wysoki. Profesjonaliści pracujący z rodzicami dzieci krzywdzonych są zaskoczeni brakiem współpracy z ich strony, unikaniem kontaktu czy też zastraszaniem profesjonalistów przez rodziców. Pracując z rodzicami dzieci krzywdzonych, należy pamiętać o ich zachowaniach adaptacyjnych w reakcji na traumę. W wielu przypadkach zdarza się, że rodzice dzieci krzywdzonych sami jako dzieci doświadczyli wielu traumatycznych zdarzeń, takich jak: przemoc, zaniedbanie, problemy w relacjach z ważnymi osobami, bieda, brak poczucia bezpieczeństwa czy transgeneracyjna przemoc w ich środowisku. Wszystkie te wydarzenia odciskają piętno na sposobie ich funkcjonowania w życiu dorosłym. Traумы z wczesnego dzieciństwa mają ogromny wpływ na sposób myślenia, zachowania, relacje interpersonalne oraz sposoby radzenia sobie z sytuacjami w życiu dorosłym. Osoby, które doświadczyły traumy w dzieciństwie, nauczyły się funkcjonowania w traumatycznych sytuacjach, jednak sposoby ich radzenia sobie z takimi sytuacjami wpływają negatywnie na komunikację z opiekunami i profesjonalistami pracującymi z rodziną po traumie.

Wiedza na temat takiej formy komunikacji i deficytów z nią związanych pozwala profesjonalistom na zapewnienie odpowiedniej pomocy dzieciom krzywdzonym i ich rodzicom. Z tego powodu profesjonaliści pracujący w tym obszarze powinni rozwijać empatyczną komunikację (Trauma Sensitive Communication), tak aby zapewnić rodzicom poczucie bezpieczeństwa zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego, wyznaczać realistyczne cele terapeutyczne, a co za tym idzie – zapewnić odpowiednią ochronę i pomoc dzieciom.

Sesja referatowa, godz. 14.00-15.30, Sala Renesansowa**Dobre rodzicielstwo****Rodzicielstwo bez przemocy – kompleksowe programy wsparcia rodziców małych dzieci
– Renata Szredzińska, Fundacja Dzieci Niczyje**

Jak pokazuje wiele badań, prowadzonych m.in. przez WHO, dzieci do 4. roku życia są znacznie bardziej narażone na krzywdzenie, zarówno intencjonalne, jak i niezamierzone, niż dzieci starsze. Składa się na to wiele czynników, od wyjątkowej podatności małych dzieci na urazy, niewiedzy czy nieuwagi rodziców, po umyślne działanie rodziców pod wpływem silnych emocji. W krajach Europy Zachodniej, Stanach Zjednoczonych czy Australii od lat działają liczne programy profilaktyczne, mające na celu wsparcie rodziców najmłodszych dzieci i zapobieganie krzywdzeniu nieletnich. Mają one różny status, niektóre z nich są programami rządowymi, umocowanymi prawnie w ustawodawstwie danego kraju, inne mają charakter samorządowy, jeszcze inne są prowadzone przez organizacje pozarządowe. Podczas referatu zostaną zaprezentowane wybrane przykłady zagranicznych programów profilaktycznych, takich jak: Sure Start, Nurse Family Partnership czy Tripple P. Wyniki ich ewaluacji wskazują na to, że można je uznać za dobre praktyki w zakresie wczesnej profilaktyki krzywdzenia małych dzieci. Omówione zostaną też próby wdrożenia podobnych, systemowych rozwiązań w Warszawie, na przykładzie programu „Dobry Rodzic – Dobry Start”.

**Być tatą – praca z ojcami w obszarze profilaktyki krzywdzenia dzieci
– Dariusz Bronowski, Adam Stepnowski-Said, Fundacja „Dziecko w Centrum”**

Zajmując się od kilku lat problematyką zapobiegania krzywdzenia dzieci, zwróciliśmy uwagę na często powtarzane, jednostronne koncentrowanie się specjalistów oraz autorów literatury na matce, ewentualnie na rodzinie jako na podmiotach oddziaływań zarówno profilaktycznych, jak i interwencyjnych. Zwłaszcza w obszarze profilaktyki w poradnikach dotyczących wychowywania dzieci czy na stronach internetowych oferujących porady w tym zakresie ojcowie znikają, są po prostu nieobecni. Wydało nam się to szczególnie niepokojące, gdyż w naszej obserwacji ostatnie dekadę przyniosły dynamiczne zmiany w postrzeganiu płci i podziale ról charakterystycznych dla kobiet i mężczyzn. Obecnie ojcostwo wymaga od młodych mężczyzn głębokiej refleksji i pracy nad sobą samym, jest kolejnym etapem rozwoju, stawania się pełniejszym mężczyzną i szczęśliwszym człowiekiem.

Naszą odpowiedzią na ten stan rzeczy jest broszura dla młodych ojców „Tata na starcie” oraz cykl warsztatów „Klub – Tata na starcie”. Warsztaty zostały przeprowadzone w ramach projektu „Wokół Małego Dziecka”, którego ideą jest udzielanie wieloaspektowego wsparcia mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze rodzicom i opiekunom małych dzieci w wieku 0-6 lat. Naszym celem było podniesienie świadomości młodych ojców oraz świadomości ich otoczenia na temat istotności ich roli w wychowywaniu małego dziecka od samego początku jego życia.

W trakcie wystąpienia przedstawimy założenia i pomysły, które towarzyszyły nam podczas pisania „Taty na starcie” oraz podzielimy się obserwacjami z przeprowadzonego cyklu warsztatów.

**„Słowa ranią na całe życie” – profilaktyka przemocy werbalnej wobec dzieci
– Marta Skierkowska, Fundacja Dzieci Niczyje**

W 2012 r. Fundacja Dzieci Niczyje wraz z organizacjami zrzeszonymi w Krajowym Partnerstwie na rzecz Ochrony Dzieci przed Przemocą zrealizowała kampanię „Słowa ranią na całe życie”. Jej celem jest uświadomienie rodzicom, opiekunom i społeczeństwu, że krzyk, kpiny i obraźliwe epitety zostawiają trwałe ślady w psychice dzieci.

Przemoc emocjonalna może zrujnować psychikę dziecka na całe życie, może być przyczyną samobójstw, chorób psychosomatycznych, uzależnień, trudności w budowaniu relacji partnerskich i osiąganiu satysfakcji zawodowej.

Warsztat, godz. 14.00-15.30, sala A**Trudne diagnozy – przemoc w rodzinie wobec małych dzieci 0-6 lat
– Katarzyna Fenik, Renata Kałucka, Fundacja Dzieci Niczyje**

Podczas warsztatu będziemy się zastanawiać, jak to się dzieje, że krzywdzenie małych dzieci tak trudno zidentyfikować i zdiagnozować. Z powodu ograniczeń poznawczych małych dzieci diagnoza związana z ich doświadczeniem przemocy jest trudna. Jak reaguje na krzywdzenie małe dziecko? Czy jego reakcje są inne niż u starszego dziecka? Jakie techniki pozwalają diagnozować traumatyczne doświadczenia dziecka? Szczególnie zapraszamy do udziału w warsztacie osoby pracujące z rodzinami małych dzieci oraz zainteresowane dzieleniem się swoimi doświadczeniami.

Warsztat, godz. 14.00-15.30, sala B**Akademia Ochrony przed Przemocą. Jak edukować młodzież o zagrożeniach związanych z przemocą?
– Dorota Gajewska, Lucyna Kicińska, Fundacja Dzieci Niczyje**

Warsztat skierowany jest do profesjonalistów pracujących z dziećmi i młodzieżą. Podczas warsztatu zaprezentowane zostaną scenariusze zajęć edukacyjnych dla młodzieży nt. zagrożeń przemocą i wykorzystywaniem realizowanych w ramach projektu FDN – Akademii Ochrony przed Przemocą. Akademia Ochrony przed Przemocą to szeroka i zintegrowana oferta zajęć profilaktycznych, na których dzieci i młodzież dowiadują się o zagrożeniu różnymi formami przemocy – przemocą fizyczną i psychiczną, wykorzystaniem seksualnym, przemocą rówieśniczą, handlem i komercyjnym wykorzystywaniem dzieci i młodzieży. W bezpieczny sposób uczą się rozpoznawania niebezpieczeństw, charakterystycznych zachowań sprawców oraz dowiadują się o miejscach i osobach, do których mogą się zwracać po pomoc. Dotychczasowe doświadczenia profesjonalistów korzystających z proponowanych narzędzi edukacyjnych pokazują, że umiejętne poruszanie tematyki przemocy nie przeraża dzieci. Daje im natomiast niezbędną wiedzę i narzędzia, z których mogą skorzystać zawsze wtedy, gdy poczują się zagrożone.

Podczas warsztatu zaprezentowane zostaną wybrane scenariusze zajęć znajdujące się w ofercie Akademii, adresowane przede wszystkim do uczestników w wieku 15-18 lat.

Działania Akademii Ochrony przed Przemocą realizowane są w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”.

Panel dyskusyjny, godz. 16.00-17.30, Sala Koncertowa**Odporność psychiczna dzieci na doświadczanie przemocy****Koncepcja resilience – pytania i odpowiedzi – Anna Borucka, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie**

Niektóre dzieci stają w obliczu trudnych problemów, takich jak: uzależnienie lub choroba psychiczna rodziców, rozwód rodziców, bieda, przemoc w domu. W żargonie naukowym mówimy, że dzieci te należą do grupy wysokiego ryzyka. Niektórym z nich udaje się pokonać zły los i mimo wszystko dobrze sobie radzić. Znacznej jednak grupie dzieci to się nie udaje i zasilają one szeregi osób wykluczonych z głównego nurtu życia społecznego. Interesujące jest więc pytanie, od czego zależy sukces dzieci wychowujących się w trudnych warunkach.

Koncepcja resilience wyjaśnia fenomen dobrego funkcjonowania i rozwoju dzieci i młodzieży w niesprzyjających warunkach życiowych, charakteryzujących się chronicznym stresem, traumatycznymi przeżyciami. Termin „resilience” zapożyczono z fizyki, gdzie oznacza on wysoką elastyczność lub sprężystość materiałów odpornych na odkształcenia. W naukach społecznych jest metaforą zjawisk, które składają się na procesy równoważenia lub redukcji wpływu niekorzystnych zdarzeń (czynniki ryzyka). Najważniejszym przedmiotem zaintereso-

wania badaczy z kręgu resilience są czynniki i mechanizmy chroniące, sprzyjające pozytywnej adaptacji dzieci i młodzieży. Wszystkim poszukiwaniom badawczym poświęconym fenomenowi resilience towarzyszył podstawowy cel – skuteczna pomoc dzieciom i młodzieży w pokonywaniu niepomyślności losu.

Celem prezentacji będzie przedstawienie kluczowych pojęć związanych z koncepcją resilience i prześledzenie rozwoju badań w tej dziedzinie.

Resilience – słowo, którego nie ma, opisujące to, co jest, w sposób, z którego nie bardzo wiemy, jak skorzystać – dr Krzysztof Sz wajca, Klinika Psychiatrii Dzieci i Młodzieży CM Uniwersytetu Jagiellońskiego

Koncepcja resilience próbuje wyjaśnić fenomen pozytywnej adaptacji/radzenia sobie osób narażonych na przeciwności losu czy zdarzenia traumatyczne. Większość ofiar, samodzielnie lub przy pomocy swojej sieci społecznej, radzi sobie z konsekwencjami traumy.

Pojęcie to bywa tłumaczone na różne sposoby – jako sprężystość, odporność, prężność, elastyczność. Wydaje się, że ten pierwszy termin dominuje w psychologicznym dyskursie o traumie, ale jego zwycięstwo jest tak słabe, że aż niezauważalne. Wpisując w popularną wyszukiwarkę nazwę „sprężystość”, szybko przechodzimy z obszaru psychologii do stron poświęconych wyborowi dobrego materaca albo ujędrnianiu piersi.

Czy może być użyteczne pojęcie, którego nie ma? Czy zamieszanie wokół angielskiego terminu mówi tylko o jego słabym osadzeniu w polskim języku? Czy nie wskazuje, że skupieni na destruktywnym wpływie urazu, słabo dostrzegamy „odwrotną stronę medalu”? Jeśli tak, to jaki może to mieć wpływ na naszą praktykę terapeutyczną?

Zostałem zaproszony jako praktyk, aby zabrać głos w dyskusji zdominowanej dotąd w Polsce raczej przez psychologów teoretyków. To ryzykowne zaproszenie. Antonovsky twierdził, że „psychiatry i wszyscy zajmujący się badaniem zdrowia psychicznego nastawieni są na poszukiwanie dewiacji, psychopatologii i słabości, ponieważ tak zostali wyedukowani, w to zainwestowali, a więc mają w tym swój interes”. A przy tym, ja i moi koledzy klinicyści raczej nie spotykamy osób, które poradziły sobie dobrze.

Pojęcie resilience nie jest łatwe w operacjonalizacji. Niesie ze sobą problemy definicyjne, trudno jest mierzyć jego kluczowe zmienne. Zagadnienie sytuuje się na pograniczu nauk: genetyki, neurofizjologii, antropologii kultury, medycyny zdrowia, psychologii rozwojowej, psychiatrii. Nie ma się co dziwić, że bywa nadmiernie upraszczane. Kontrowersje budzi jego użyteczność w praktyce klinicznej – w przewidywaniu przebiegu zaburzeń potraumatycznych i opracowaniu form interwencji.

Jestem jednak przekonany, że bez wiedzy o tym, że jedną z konsekwencji traumy jest także... większa odporność psychiczna, byłbym gorszym psychoterapeutą i psychiatrą. Wiedza o resilience jest nam potrzebna.

Resilience – proces czy cecha osobowości? Przykłady z badań – dr Krzysztof Ostaszewski, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

Koncepcja resilience jest inspiracją dla co najmniej dwóch kierunków badań. Pierwszy, zorientowany jest na procesy interakcji czynników ryzyka i czynników ochronnych. Jego przedmiotem są modele równoważenia lub neutralizowania ryzyka środowiskowego. Wyniki tych badań sugerują, że w okresie dojrzewania ochronnie działają m.in.: dobre relacje z rodzicami i okazywanie wsparcia przez rodziców, monitorowanie zachowań nastolatków przez rodziców, wsparcie ze strony środowiska szkolnego, indywidualne umiejętności społeczne młodzieży, posiadanie nieformalnych dorosłych mentorów, religijność.

Drugi kierunek badań ukierunkowany jest na analizę własności indywidualnych, które mogą chronić jednostkę w obliczu poważnych zagrożeń, niekorzystnych warunków życia lub traumatycznych przeżyć. Tu przedmiotem badań są względnie stałe cechy lub właściwości osobnicze jednostki, które decydują o psychospołecznej odporności, takie jak np.: poziom inteligencji, wytrwałość i determinacja w działaniu, poczucie humoru, optymizm, tolerancja negatywnego nastroju.

W badaniach zachowań ryzykownych młodzieży, w tym przemocy, opowiadam się za przyjęciem perspektywy, w której resilience traktowana jest jako wielowątkowy proces interakcji ryzyka i ochrony. To ujęcie umożliwia badanie związków między własnościami indywidualnymi człowieka a cechami różnych środowisk życia i rozwoju (np. rodzina, szkoła, sąsiedztwo, społeczność lokalna). Innymi słowy, jest to bardziej „ekologiczne” podejście do kwestii zachowań ryzykownych młodzieży, które daje większe możliwości wykorzystania wyników badań w programach promocji zdrowia i w działaniach profilaktycznych.

W prezentacji przytoczę przykład wykorzystania wyników badań dotyczących zachowań problemowych (używanie substancji, wykroczenia, przemoc, wagary) u gimnazjalistów z Warszawy. Badania wskazują m.in. na ochronne znaczenie dobrych relacji nauczyciel-uczeń. Wyniki tych badań stały się podstawą do opracowania i wdrożenia przez władze samorządowe Warszawy programu szkolenia nauczycieli gimnazjów pn. „Akademia Wychowawcy”. Celem „Akademii” jest świadome wzmacnianie czynników i procesów, które mogą stanowić przeciwwagę dla rosnącego ryzyka związanego z tym okresem życia i rozwoju. Ten kierunek działań jest realistyczny, przyjazny dla środowiska szkolnego i dla młodzieży.

Wykład eksperta, godz. 16.00-17.30, Sala Rudniewa

Ciemna strona macierzyństwa. Symulowanie lub wywoływanie choroby dziecka jako forma krzywdzenia – dr Christopher Bools, Jenny Gray, prof. Jan Horwath, dr Richard Wilson, Wielka Brytania

Wykład poprowadzony zostanie w oparciu o materiały szkoleniowe programu „Incredible Caring” nt. zespołu chorób symulowanych lub wywołanych przez opiekuna dziecka, opracowanego przez Brytyjski Departament do spraw Edukacji. Prelegenci zaprezentują swoje doświadczenia stosowania i adaptacji programu szkoleniowego do potrzeb profesjonalistów w różnych krajach. Słuchacze wykładu będą mieli okazję uczestniczyć w ćwiczeniach zaczerpniętych z programu szkoleniowego oraz zapoznać się z wyzwaniem związanym z problematyką zespołu chorób symulowanych lub wywołanych przez opiekuna dziecka. Celem wykładu jest przedstawienie problemów związanych z diagnozowaniem tego zespołu, identyfikacją przypadków oraz współpracą interdyscyplinarną w tym zakresie. Ważnym elementem będzie również zwrócenie uwagi na potrzeby szkoleniowe profesjonalistów oraz budowanie systemowych rozwiązań w tym zakresie. Istotne będą też superwizje poszczególnych przypadków.

Sesja referatowa, godz. 16.00-17.30, Sala Renesansowa

Wysłuchanie dziecka w procedurach cywilnych – Emilia Naumann, Kancelaria Adwokacka, Olga Trocha, Fundacja Dzieci Niczyje, Ewa Trybulska-Skoczelas, Sąd Okręgowy w Warszawie

Od 2009 r. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje, że w sprawach dotyczących osoby małoletniej sąd ma obowiązek wysłuchania jej, o ile pozwala na to rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka. Wysłuchanie ma służyć poznaniu zdania dziecka w sprawie, która go dotyczy. Jest ono przejawem konstytucyjnej zasady, iż w toku ustalania praw małoletniego należy – w miarę możliwości – uwzględnić jego zdanie w tej sprawie (art. 72 konstytucji).

Szczególnie ważną rolę czynność ta odgrywa w toku postępowania z zakresu spraw rodzinnych, gdzie sąd orzeka – przy często sprzecznych ze sobą stanowiskach rodziców – jakie rozwiązanie będzie zgodne z dobrem dziecka.

Jednak przeprowadzenie czynności wysłuchania w praktyce budzi wiele wątpliwości. Jak mianowicie zdecydować, że dziecko należy wysłuchać, że pozwala na to jego stan umysłowy i dojrzałość? Kto takiej oceny dokonuje? Czy powinien w czynności wysłuchania uczestniczyć wyłącznie sędzia, czy też biegły psycholog? Czy wysłuchanie powinno odbywać w jakichś szczególnych warunkach? Czyli szereg pytań, jak dokonać wysłuchania, by spełniło ono swoją podstawową rolę i doprowadziło do ustalenia, czego w swojej sprawie domaga się dziecko.

Na te i inne pytania dotyczące, jakże trudnej, czynności wysłuchania postaramy się odpowiedzieć w trakcie sesji.

Warsztat, godz. 16.00-17.30, sala A**Przesłuchanie małoletnich świadków – trudności w informowaniu dzieci o ich prawach i obowiązkach
– Daria Drab, Maria Keller-Hamela, Fundacja Dzieci Niczyje**

Przesłuchanie małoletnich świadków często może przysparzać wielu trudności związanych z przekazywaniem dziecku informacji w sposób dostępny i zrozumiały. Każde przesłuchanie świadka, niezależnie od jego wieku, zawiera w sobie element poinformowania go o jego prawach i obowiązkach wynikających z Kodeksu postępowania karnego. Podczas warsztatu omówione zostaną wyniki badań dotyczące możliwości poznawczych małoletnich świadków oraz ich zdolności do udziału w przesłuchaniu. Warsztat poświęcony zostanie trudnościom i dylematom wynikającym z konieczności informowania świadków o ich prawach i obowiązkach, a w szczególności o prawie do odmowy składania zeznań i obowiązku mówienia prawdy podczas przesłuchania. Warsztat kierowany jest do sędziów i prokuratorów prowadzących przesłuchania małoletnich świadków w postępowaniach karnych dotyczących przemocy i wykorzystywania seksualnego.

Warsztat, godz. 16.00-17.30, sala B**Rola i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w pracy z rodziną i dzieckiem w zagrożeniu
– doświadczenia brytyjskie – Joanna Gorcowska, Space2grow**

Jednym z fundamentalnych elementów rozwiązań systemowych pracy z rodzinami w kryzysie powinno być podejście interdyscyplinarne.

Głównym założeniem tej formy pracy z rodziną w kryzysie jest skupienie kompetencji profesjonalistów z różnych dziedzin funkcjonowania rodziny i dziecka, w celu diagnozy sytuacji rodziny i zaoferowania zindywidualizowanej oferty wsparcia. Literatura poświęcona podejściu interdyscyplinarnemu w pracy społecznej podkreśla jego pozytywne aspekty dla:

1. organizacji/agencji wsparcia społecznego (lepszą jakość usług społecznych, wspólne rozwiązywanie problemów, podniesiony poziom zaufania i zrozumienia pomiędzy agencjami),
2. profesjonalistów pracujących z rodzinami (satysfakcja zawodowa, wzrost wiedzy i zrozumienia dla pracy innych agencji/organizacji, lepsza komunikacja i jakość relacji pomiędzy profesjonalistami),
3. klientów (lepszy dostęp do usług społecznych, skupienie się na prewencji/wczesnej interwencji, bardziej zindywidualizowane, „skrojone na miarę” (taillored made) formy wsparcia dla rodzin i dzieci).

Mimo iż podejście to ma wiele zalet i jest uważane za jedno z najbardziej efektywnych, należy zwrócić także uwagę na trudności z niego wynikające, takie jak: niepewność czy niejasność tożsamości profesjonalnej uczestników pracy interdyscyplinarnej oraz ich ról w zespole.

Aby praca interdyscyplinarna miała możliwość zaistnienia i była efektywna, nie wystarczy tylko indywidualny model, konieczna jest jasna struktura tej pracy, nie tylko na poziomie ról w zespole, ale także na poziomie organizacji samego systemu. Praca zespołów interdyscyplinarnych nieposiadających oparcia w systemie i jego zasobach może prowadzić do wypalenia zawodowego, a jej efekty są niewspółmierne do zaangażowania.

W swoim warsztacie postaram się pokazać przykłady modeli pracy interdyscyplinarnej funkcjonujących w Wielkiej Brytanii w kontekście wsparcia rodziny w kryzysie. Dodatkowo, skupię się na mechanizmach pracy samego zespołu, definicji ról poszczególnych członków zespołu, procesu konsultacji w zespole, procesu decyzji i rekomendacji oraz odpowiedzialności uczestników za realizowanie tych rekomendacji.

Projekcja filmu, godz. 17.45-19.15, Sala Koncertowa

„Musimy porozmawiać o Kevinie”, reż. Lynne Ramsay

Reżyseria: Lynne Ramsay

Scenariusz: Lynne Ramsay, Rory Stewart Kinnear

Zdjęcia: Seamus McGarvey

Montaż: Joe Bini

Muzyka: Jonny Greenwood

Kostiumy: Catherine George

Scenografia: Judy Becker

Producenci: Luc Roeg, Jennifer Fox, Robert Salerno

Tytułowy Kevin to demoniczny nastolatek, który świadomie manipuluje swoim otoczeniem, nie uznaje żadnych zasad i z prowokującym uśmiechem mówi: „Wstajesz rano i oglądasz telewizję, jedziesz samochodem i słuchasz radia. Chodzisz do swojej nudnej pracy albo nudnej szkoły, ale o tym nie mówią w głównym wydaniu wiadomości. Doszło do tego, że nawet ludzie z telewizji często oglądają telewizję. Na co oni wszyscy tak patrzą? Właśnie na takich jak ja...”

Magnetyczna Tilda Swinton i demoniczny Ezra Miller w thrillerze obnażającym najmroczniejsze zakamarki ludzkiej duszy, który prowokuje, pociąga i nie daje o sobie zapomnieć.

Serdecznie dziękujemy dystrybutorowi Best Film za bezpłatne udostępnienie filmu.

Sesja plenarna, godz. 9.00-10.45, Sala Koncertowa**Systemowe przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci****„Każde dziecko się liczy” (Every Child Matters) – system ochrony dzieci w Wielkiej Brytanii
– Joanna Gorczowska, Space2grow**

Jednym z najbardziej potrzebnych rozwiązań w Polsce jest stworzenie spójnego oraz efektywnego systemu ochrony dziecka. Obecny system jest chaotyczny, nie ma właściwej struktury, nie ma procedur działania oraz precyzyjnego określenia ról profesjonalistów pracujących z rodzinami, w przypadku gdy rodzina jest w kryzysie, a dziecku dzieje się krzywda.

Media bombardują opinię publiczną wiadomościami o tragicznie zmarłych dzieciach. Po takich smutnych incydentach politycy i różni specjaliści chętnie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat tego, co się stało i kto jest winien. Najbardziej dotkliwe jest to, że te tragiczne incydenty w zasadzie nie wpływają znacząco na dogłębną analizę obecnego systemu (lub jego braku) i nie prowokują do zmian, które są tak bardzo konieczne. W 2000 roku w Wielkiej Brytanii, w wyniku głębokiego zaniedbania oraz maltretowania przez jej spokrewnionych opiekunów, zmarła 8-letnia Victoria Climbié. W związku z tą tragiczną śmiercią rząd brytyjski zapowiedział dogłębną i niezależną analizę ówczesnego systemu przez Lorda Laminga, którego zadaniem było ustalenie dysfunkcji systemu ochrony dziecka oraz analiza zaniedbań przez służby społeczne obowiązku ochrony dziecka. Wynikiem tego śledztwa była dogłębna zmiana systemu opieki nad dzieckiem w Wielkiej Brytanii: uchwalenie szczegółowej ustawy Children Act 2000 and 2004, powołanie inicjatywy „Każde dziecko się liczy” (Every Child Matters), zbudowanie struktury dla współpracy interdyscyplinarnej profesjonalistów pracujących z rodzinami i dziećmi oraz analiza jakości szkoleń pracowników socjalnych oraz ich pracy z rodzinami.

Czy w Polsce każde dziecko się liczy? Patrząc na obecny stan braku systemu ochrony dziecka, mam co do tego ogromne wątpliwości.

Przez ostatnie dziewięć lat pracowałam w Wielkiej Brytanii jako pracownik socjalny i praktyk systemowy z rodzinami i dziećmi w zagrożeniu w systemie ochrony dziecka. Model brytyjski nie jest doskonały, ale ma jedną zasadniczą zaletę: jest spójny strukturalnie. W tym systemie działania profesjonalistów są bardzo jasno określone, podparte ustawą, procedurami wewnętrznymi oraz zasobami strukturalnymi. Kiedy dziecku dzieje się krzywda, każdy przedstawiciel służb społecznych czy opinii publicznej posiada dokładne wytyczne, jak działać.

„Chronimy Dzieci” – polityka ochrony dzieci przed przemocą w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych oraz w innych instytucjach – dr Monika Sajkowska, Fundacja Dzieci Niczyje

Dzieci powinny być bezpieczne w rodzinie i we wszystkich placówkach, pod opieką których znajdują się od wczesnego dzieciństwa. Niestety, jak pokazują wyniki badań oraz doniesienia medialne, dzieci doznają przemocy ze strony członków rodziny, ale także ze strony profesjonalistów mających zapewnić im bezpieczeństwo – nauczycieli, opiekunów czy trenerów.

Kompleksowy program profilaktyki przemocy wobec dzieci w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych powinien bazować na określonych standardach bezpieczeństwa dzieci, dzięki którym instytucja/organizacja zapewnia dzieciom ochronę przed przemocą i wykorzystywaniem.

W 2003 r. konsorcjum międzynarodowych organizacji pozarządowych koordynowane przez NSPCC (brytyjskie Krajowe Towarzystwo na rzecz Zapobiegania Okrucieństwu Wobec Dzieci), opublikowało dokument „Setting the Standard – a common approach to child protection” („Ustanowienie standardów – wspólne podejście do ochrony dzieci przed krzywdzeniem”). W dokumencie tym przedstawiono standardy, jakie powinny spełniać instytucje/organizacje pracujące z dziećmi, aby skutecznie chronić dzieci.

Bazując na tych standardach, Fundacja Dzieci Niczyje od 2010 roku realizuje kompleksowy program profilaktyki przemocy „Chronimy Dzieci” we współpracy z różnymi partnerami. Program adresowany jest do żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, placówek opiekuńczo-wychowawczych, organizacji

pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz dzieci. Ideą programu jest przyznawanie certyfikatu „Chronimy Dzieci” placówkom, które spełniają wysoki poziom standardów ochrony dzieci oraz oferują wysoką jakość programów ochrony dzieci przez krzywdzeniem.

Celem programu jest zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci przez wprowadzenie polityki ochrony dzieci w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych oraz dostarczenie tym placówkom oferty i narzędzi podnoszenia kompetencji personelu, rodziców i opiekunów w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Realizacja programu uwzględnia również dostarczenie dzieciom wiedzy na temat unikania zagrożeń oraz możliwości uzyskania pomocy i wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych.

Obecnie program realizowany jest w warszawskich żłobkach publicznych, w przedszkolach i szkołach z dzielnicą Praga Południe oraz w warszawskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W kolejnych latach będzie realizowany w innych lokalnych społecznościach we współpracy z organizacjami Krajowego Partnerstwa na rzecz Ochrony Dzieci przed Przemocą.

Przesłuchania dzieci-świadków. Ewolucja regulacji prawnych i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości – Olga Trocha, Fundacja Dzieci Niczyje

Poziom ochrony prawnej dziecka uczestniczącego w postępowaniu karnym zmienia się. Toczą się zmiany legislacyjne, zmienia się sposób myślenia o czynności przesłuchania dziecka. Wyrazem tego są nie tylko poszczególne sprawy, w których przesłuchanie prowadzone jest zgodnie z interesem dziecka i w sposób chroniący małoletniego przed wtórną wiktyimizacją. Jest nim także ostatnie orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym podkreśla się konieczność zapewnienia efektywnego postępowania karnego, by nie doszło do naruszenia praw dziecka (w tym prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego).

W wystąpieniu zakreślona zostanie krótko (i subiektywnie) historia tych przemian. Jednocześnie ukazane zostanie poszerzające się spektrum spraw (i procedur) z udziałem dzieci, które potrzebują jeszcze analogicznych zmian.

Wykład eksperta, godz. 11.15-13.00, Sala Koncertowa

Nigdy więcej TAK-NIE. Zasady zadawania pytań otwartych podczas przesłuchania – prof. Thomas Lyon, USA

Ustrukturalizowane przesłuchanie prowadzone zgodnie z protokołem NICHHD, poza nawiązaniem kontaktu i przedstawieniem dziecku jego praw i obowiązków, zakłada wyróżnienie podczas przesłuchania fazy swobodnej narracji i fazy pytań zasadniczych związanych z przedmiotem sprawy. Podczas wykładu zaprezentowane zostaną techniki zadawania pytań otwartych prowadzących do uzyskania wartościowego materiału dowodowego. Przedstawione zostaną wyniki badań dotyczące ograniczeń płynących z zadawania pytań „TAK-NIE”. Podczas wykładu zaprezentowana zostanie technika zadawania pytań *opowiedz mi o tym więcej* oraz inne techniki pytań prowadzących do swobodnej narracji.

Wykład eksperta, godz. 11.15-13.00, Sala Rudniewa

Kiedy trauma dziecka zostanie ujawniona – metody pracy z dziećmi z doświadczeniami przemocy – Sofia Bidö, Pontus Nilsson, Szwecja

Dzieci są wyjątkowo bezbronni w zetknięciu się z doświadczeniami traumatycznymi, zwłaszcza gdy dotyczy to bardzo wczesnego dzieciństwa, a trauma wywołana jest przez obiekt przywiązania. W jaki sposób profesjonalści mogą pomóc dzieciom doświadczającym przemocy domowej i wykorzystywania seksualnego i jak mogą wesprzeć proces ich powracania do zdrowia? Małe dzieci ze względu na ich potrzeby rozwojowe i emocjonalne są szczególnie zależne od swoich opiekunów. Podczas prezentacji przedstawiony zostanie wpływ traumy na funkcjonowanie małych dzieci w ujęciu teorii przywiązania i współczesnej psychologii rozwojowej. Zaprezentowane zostaną również modele pracy wynikające z indywidualnych cech dziecka oraz specyfiki jego sytuacji.

Panel dyskusyjny, godz. 11.15-13.00, Sala Renesansowa

Po nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – procedura „Niebieskiej Karty” – *Renata Durda, Niebieska Linia, Instytut Psychologii Zdrowia, Danuta Kuciewicz, Biuro Pomocy i Projektów Społecznych, Justyna Podlewska, Fundacja Dzieci Niczyje, Grażyna Pisarczyk, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach, Grzegorz Wrona*

Tradycją stała się obecność tematu dotyczącego ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na konferencji „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw”. W tym roku porozmawiamy wspólnie na temat realizacji procedury „Niebieskiej Karty” oraz pracy zespołów interdyscyplinarnych. Podczas sesji zostanie pokazane stosowanie procedury w praktyce oraz praca zespołów interdyscyplinarnych. Chcemy zaprezentować dobre praktyki oraz nowatorskie rozwiązania, które są stosowane w kraju. Spojrzymy też krytycznie na samą procedurę i spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, czy wszystkie zapisy rozporządzenia możliwe są do realizowania w warunkach bezpośredniej pracy w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wątpliwości pojawiają się szczególnie w następujących obszarach:

- wiedza na temat samej procedury i jej roli;
- nadmierna biurokratyzacja działań zespołu;
- zaangażowanie poszczególnych służb i instytucji w realizację procedury;
- rola spotkań z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie;
- procedura „Niebieskiej Karty” a postępowanie karne.

W sesji udział wezmą profesjonaliści pracujący z problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Warsztat, godz. 11.15-13.00, sala A

„Bezpieczne dzieciństwo” – sesja dla grantobiorców – *Daria Drab, Gabriela Kühn, Fundacja Dzieci Niczyje*

Program grantowy „Bezpieczne Dzieciństwo” wspiera działania, których celem jest ochrona dzieci przed przemocą i krzywdzeniem oraz pomoc ich rodzinom i opiekunom. Program realizowany jest w latach 2010-2012. Granty przeznaczone są dla organizacji pozarządowych na działania, które wspierają lokalną społeczność w polepszaniu standardów bezpieczeństwa dzieci w następujących trzech liniach programowych:

- 1) bezpieczeństwo młodzieży w Internecie,
- 2) profilaktyka krzywdzenia małych dzieci,
- 3) pomoc dzieciom ofiarom przestępstw.

Podczas warsztatu kierowanego do grantobiorców programu „Bezpieczne dzieciństwo” omówione zostaną dotychczasowe doświadczenia zebrane w ramach realizacji projektów. Uczestnicy spotkania wymienią się dobrymi praktykami, będą dyskutować o problemach podejmowanych w projektach czy możliwościach rozwijania współpracy pomiędzy organizacjami. Podczas spotkania omówione zostaną również kwestie sprawozdawczości.

Warsztat, godz. 11.15-13.00, sala B

Standardy opiniowania w sprawach z udziałem małoletnich ofiar przemocy i wykorzystywania seksualnego – *Alicja Budzyńska, Fundacja Dzieci Niczyje, Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska, Instytut Ekspertyz Sądowych im. Jana Sehna w Krakowie*

W Polsce istnieje obecnie 50 certyfikowanych Przyjaznych Pokoi Przestępstw. Od 2010 r. funkcjonują rekomendowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości standardy przesłuchiwanie w nich w trybie art. 185 a i 185 b k.p.k. małoletnich świadków. Standardy te powstały w ramach programu ochrony dzieci uczestniczących w procedurach karnych, prowadzonego przez Fundację Dzieci Niczyje. Regulują one sposób korzystania z przyjaznych pokoi i procedurę przesłuchania małoletnich świadków. Z przepisów i standardów przesłuchań

wynika, że udział biegłego psychologa w tej czynności procesowej jest obligatoryjny i powinien być aktywny, a opinia psychologiczna dotycząca zeznań/wypowiedzi dziecka stanowi jeden z kluczowych dowodów w postępowaniu karnym. Z uwagi na jej znaczenie i zakres problemów powinna być ona wydana nie tylko na podstawie analizy akt sprawy i udziału w przesłuchaniu małoletniego świadka (co w praktyce niestety często się zdarza), ale również w oparciu o wyniki badań psychologicznych dziecka oraz analizy jego środowiska rodzinnego i sytuacji opiekuńczo-wychowawczej. Dopiero na tej podstawie psycholog może ocenić poziom rozwoju poznawczego, społeczno-emocjonalnego, a w razie potrzeby także psychoseksualnego dziecka świadka oraz jego sytuację opiekuńczo-wychowawczą, dokonać analizy składanych w sprawie zeznań i ich psychologicznej oceny.

Rada Ekspertów ds. Ochrony Dzieci Ofiar Przestępstw opracowała propozycję standardów opinii sądowo-psychologicznych, związanych z oceną zeznań małoletnich, określając jej zakres i sposób porządkowania materiału. Warsztat adresowany jest do profesjonalistów zajmujących się przesłuchaniami dzieci – sędziów, prokuratorów i biegłych psychologów. Jego celem jest przedstawienie propozycji standardów opinii sądowo-psychologicznych do konsultacji interdyscyplinarnej.

Sesja referatowa godz. 14.00-15.45, Sala Koncertowa

Terapia dzieci wykorzystywanych seksualnie

Terapia poznawczo-behawioralna skoncentrowana na traumie – Pontus Nilsson, Szwecja

Wyniki badań potwierdzają, że terapia poznawczo-behawioralna skoncentrowana na traumie jest skuteczna w przypadkach pracy z osobami doświadczającymi przemocy, wykorzystywania seksualnego czy innych traumatycznych doświadczeń. Jest to najczęściej stosowana i ewaluowana metoda pracy indywidualnej w krajach skandynawskich. Klinika BUP Grinden w Sztokholmie specjalizuje się w pracy grupowej z dziećmi, które doświadczyły różnych form przemocy. W ciągu ostatnich kilku lat klinika wypracowała model pracy grupowej skoncentrowanej na traumie zarówno z dziećmi doświadczającymi przemocy seksualnej, jak i ich opiekunami. Wieloletnie doświadczenia w pracy z grupami pokazują, że praca ta wiąże się z wieloma korzyściami, takimi jak: zapobieganie zjawisku stygmatyzacji ofiar przemocy, nabieranie stopniowej gotowości do opowiadania o traumatycznym zdarzeniu i ekspozowaniu się na traumę własną pod wpływem członków grupy. Dodatkową korzyścią dla uczestników płynącą z pracy w grupie jest nieustanne ćwiczenie umiejętności interpersonalnych i komunikacji. Grupowa terapia skoncentrowana na traumie zakłada przeprowadzenie 12 sesji dla dzieci w wieku od 5 do 12 lat. Złożona jest z modułów, które adaptowane są do potrzeb uczestników grupy. Zawsze rozpoczyna się od etapu stabilizacji i skoncentrowania pacjenta na jego indywidualnych sposobach radzenia sobie z traumą. Kolejnym etapem programu terapeutycznego jest ekspozowanie uczestników grupy na traumę, etap ten kończy się zbudowaniem indywidualnej narracji dotyczącej traumatycznego zdarzenia. Następny etap pracy koncentruje się wokół przyszłości, poprzez budowanie bezpiecznych strategii radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Praca z rodzicami dzieci krzywdzonych w dużej mierze skupia się na pracy nad wspieraniem własnych dzieci, rozumieniem ich doświadczeń i płynących z nich zachowań.

Prezentacja poświęcona zostanie przedstawieniu metody pracy grupowej skoncentrowanej na traumie, przedstawieniu założeń związanych z budowaniem grup i ich specyficznymi komponentami. Podczas prezentacji przedstawione zostaną przykłady pracy z dziećmi, które były ofiarami wykorzystywania seksualnego, oraz zasady angażowania rodziców w proces terapeutyczny.

Terapia poznawczo-behawioralna dzieci krzywdzonych przejawiających zaburzenia zachowania – dr Konrad Ambroziak, Fundacja Dzieci Niczyje

Jednym z następstw krzywdzenia dzieci i młodzieży są zaburzenia zachowania. W trakcie wystąpienia przedstawię behawioralne i poznawcze modele powstawania zaburzeń zachowania, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu krzywdzenia fizycznego, emocjonalnego i seksualnego na rozwój zaburzenia. W pracy z dziećmi krzywdzonymi, przejawiającymi tego typu trudności, należy pamiętać o paru ważnych kwestiach. Po pierwsze, są one często niezmotywowane do podjęcia terapii, dlatego praca nad ich motywacją oraz zbu-

dowanie relacji terapeutycznej wydaje się pierwszoplanowym zagadnieniem. Po drugie, dysponując modelami zaburzeń zachowania, możemy opracować skuteczne formy pomocy. W ich skład wchodzi treningi rozpoznawania i wyrażania emocji, treningi umiejętności społecznych, praca nad poprawą samooceny oraz praca nad modyfikacją przekonań kluczowych (schematów poznawczych) naszych klientów. Często w pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami zachowania powinniśmy odwołać się do wsparcia ich opiekunów. Częścią terapii jest wówczas udział opiekuna w grupie umiejętności rodzicielskich.

Praca z zaburzeniami lękowymi u dzieci i młodzieży w terapii poznawczo-behawioralnej – Anna Ćwiklińska-Zaborowicz, *Interdyscyplinarne Studia Doktoranckie SWPS*

Zaburzenia lękowe, obok zaburzeń nastroju, są najczęstszym powodem zgłaszania się dzieci i młodzieży na terapię. Wielu rodziców martwi się również pojedynczymi fobiami lub lękami rozwojowymi u swoich dzieci. Terapia poznawczo-behawioralna jest odpowiedzią na potrzeby pacjentów. Udowodniona skuteczność oraz jasne zasady postępowania w przypadku powyższych zaburzeń są największymi zaletami tego podejścia. Terapeuci mają do dyspozycji szereg procedur terapeutycznych, które krok po kroku opisują wskazania do sesji pomagające osiągnąć wyznaczone cele terapeutyczne.

Programami terapeutycznymi dostępnymi dla terapii psychoterapii poznawczo-behawioralnej zaburzeń lękowych dzieci i młodzieży są Coping Cat (w terapii indywidualnej) i FRIENDS (w terapii grupowej).

Prezentacja ma na celu przedstawienie ogólnego przebiegu terapii i poszczególnych sesji dla zaburzeń lękowych do wykorzystania przez każdego, kto pracuje z dziećmi lękowymi. Ponadto zostanie zaprezentowana polska adaptacja programu Coping Cat, która niebawem ma się ukazać na polskim rynku.

Sesja referatowa godz. 14.00-15.45, Sala Rudniewa

By zapobiec śmierci dzieci

Śmierć dziecka w wyniku przemocy i/lub zaniedbania – Joanna Włodarczyk, Fundacja Dzieci Niczyje

Za ponad połowę zgonów dzieci i młodzieży w naszym kraju są odpowiedzialne przyczyny zewnętrzne, takie jak: urazy niezamierzone, zatrucia, samobójstwa, zabójstwa, zdarzenia o nieokreślonym zamiarze. W wystąpieniu przedstawiony zostanie problem śmierci dzieci w konsekwencji krzywdzenia i/lub zaniedbania, przede wszystkim w kontekście sytuacji w Polsce. Zaprezentowana zostanie skala problemu oraz główne formy krzywdzenia prowadzące do śmierci dziecka.

Brytyjski system monitorowania przypadków tragicznej śmierci dzieci – Jenny Gray, dr Richard Wilson, *Wielka Brytania*

Od 2008 roku w Wielkiej Brytanii multiagencyjne zespoły do spraw ochrony dzieci zobowiązane są do prowadzenia child death review. Podczas wykładu omówione zostaną kwestie prawne i systemowe oraz procedura prowadzenia dochodzeń wyjaśniających śmierć dziecka. Zaprezentowane zostaną również rekomendacje płynące z dotychczas prowadzonych postępowań wyjaśniających, mogące przyczynić się do zapobiegania przypadkom śmierci dzieci w przyszłości i usprawnienia systemu ochrony dzieci.

O procesie zmian w systemie ochrony dziecka – przypadek Baby P. – Joanna Gorczowska, Space2grow

Każda tragiczna śmierć dziecka z rąk jego opiekunów jest traumą dla społeczeństwa oraz służb społecznych, których obowiązkiem jest ochrona tego dziecka. Gdy patrzymy na takie zdarzenie z perspektywy praktyka i pracownika służb społecznych, nie tylko dotyka ono nas osobiście jako ludzi i profesjonalistów, ale prowokuje do pytań o jego przyczyny i refleksji na temat zapobiegania i zmniejszania tego zjawiska. Refleksja ta jest obowiązkiem każdego świadomego społeczeństwa.

W 2007 roku w jednej z gmin Haringey w północnym Londynie, w wyniku długofalowego maltretowania, zmarł 3-letni chłopiec, określany jako Baby Peter. Przez cały ten czas rodzina pozostawała pod opieką służb społecznych w Haringey. Jesienią 2007 roku dołączyłam jako pracownik socjalny do zespołu diagnozy i supervizji opiekunów zastępczych spokrewnionych w Haringey. Pracując w zespole, widziałam i doświadczyłam bezpośrednio efektu traumy zaangażowanych profesjonalistów, pod opieką których pozostawała rodzina Baby Petera. Serious Case Review dotyczące śmierci Baby P. pokazało kompleksowość sprawy, niedoskonałości systemu oraz zwróciło uwagę na wiele poważnych uchybień w pracy wszystkich zespołów profesjonalistów, którzy mieli kontakt z rodziną. Efektem śmierci Baby P. było poddanie systemu Child Protection w Wielkiej Brytanii głębokiej analizie, w wyniku której pojawiły się rekomendacje natychmiastowych i długoterminowych zmian. W moim wystąpieniu chciałabym się skupić na analizie uchybień brytyjskiego systemu ochrony dziecka (Child Protection) w kontekście śmierci Baby P. oraz na rekomendacjach zmian w procedurach oraz działaniu profesjonalistów.

Sesja referatowa godz. 14.00-15.45, Sala Renesansowa

Uzależnienie dzieci i młodzieży od Internetu

Problem nadmiernego korzystania przez dzieci z Internetu – Szymon Wójcik, Fundacja Dzieci Niczyje

Nadużywanie Internetu może prowadzić do poważnych negatywnych konsekwencji dla jednostki i jej otoczenia. Jest to szczególnie groźne w odniesieniu do dzieci i młodzieży, którzy znajdują się w fazie intensywnego rozwoju. Jednocześnie to właśnie młodzi ludzie są na ten problem najbardziej narażeni, ponieważ to oni najintensywniej korzystają z Internetu. Naukowcy ciągle starają się zrozumieć, co wpływa na to, że niektórym użytkownikom sieć wymyka się spod kontroli. Najnowsze próby odpowiedzi przynoszą wyniki projektu badawczego EU NET ADB. Jest to, jak dotychczas, największe europejskie badanie dotyczące problemu zachowań uzależnieniowych od Internetu wśród młodzieży. Badania przeprowadzono na zlecenie Komisji Europejskiej w siedmiu krajach europejskich. W Polsce ich realizatorem była Fundacja Dzieci Niczyje. W całej Europie próba badawcza wyniosła ponad 12 000 respondentów w części ilościowej i ponad 120 wywiadów pogłębionych w części jakościowej. Badania pozwoliły oszacować skalę problemu nadmiernego korzystania z Internetu wśród młodzieży i przybliżyły do odpowiedzi na pytanie, jakie czynniki mogą sprzyjać powstawaniu tego problemu.

Profilaktyka nadmiernego korzystania z Internetu – Łukasz Wojtasik, Fundacja Dzieci Niczyje

Problematyka zagrożeń dla dzieci w Internecie od blisko dekady stanowi przedmiot zainteresowania Fundacji Dzieci Niczyje, której aktywność w tym obszarze koncentruje się na działaniach profilaktycznych i pomocowych. Obok kwestii związanych z niebezpiecznymi treściami w sieci, uwodzeniem nieletnich, cyberprzemocą i ochroną prywatności online FDN podejmuje w ostatnim czasie również temat nadmiernego korzystania z Internetu i komputera. Problem ten, zgodnie z najnowszymi ustaleniami badawczymi oraz praktyką zespołu Helpline.org.pl świadczącego pomoc najmłodszym internautom, stanowi coraz bardziej znaczącą kwestię społeczną.

W lipcu 2012 roku FDN wraz z NASK oraz Fundacją Orange rozpoczęła pierwszą ogólnopolską kampanię poświęconą tej problematyce. Jej główne hasło: „Ci, którzy żyją w wirtualnym świecie, tracą prawdziwe życie” zwraca uwagę na problem nadmiernego korzystania z sieci, prowadzący do oderwania młodych ludzi od innych form aktywności realizowanych poza Internetem, czego efektem mogą być: pogorszenie relacji rówieśniczych i rodzinnych, problemy szkolne lub zdrowotne. Przekazy medialne adresowane do dzieci puentowane są pytaniem: „W którym świecie żyjesz?”, natomiast reklamy adresowane do dorosłych: „W którym świecie żyje Twoje dziecko?”.

W kampanii prezentowana jest rola rodziców, polegająca przede wszystkim na ustalaniu z dzieckiem i egzekwowaniu reguł korzystania z sieci, dotyczących m.in. form podejmowanych przez dziecko w Internecie aktywności oraz czasu spędzanego w sieci. Akcentowana jest też rola szkoły w profilaktyce zagrożeń online. Dla szkół gimnazjalnych opracowane zostały scenariusze zajęć lekcyjnych oraz film edukacyjny pokazujący konsekwencje nadmiernego korzystania z sieci oraz sposoby radzenia sobie z tym problemem.

Praca z rodzicami dzieci nadużywających Internetu – Maria Jarco, Fundacja Dzieci Niczyje

W prowadzonych działaniach Helpline.org.pl od ponad 5 lat wspiera rodziców w kontakcie bezpośrednim, telefonicznym i online w problemach związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w Internecie.

W ostatnich dwóch latach obserwujemy wzrost zainteresowania rodziców problemem nadmiernego korzystania przez dzieci i młodzież z komputera i Internetu. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się bezpośrednio konsultacje psychologiczne prowadzone przez konsultantów Helpline.org.pl.

Celem niniejszej prezentacji jest przybliżenie zgłaszanych przez rodziców problemów w tym obszarze i prezentacja metod pracy konsultantów Helpline.org.pl z rodzicami dzieci nadużywających komputera/Internetu w zależności od rodzaju podejmowanego kontaktu (bezpośrednio, telefonicznie, online).

Warsztat, godz. 14.00-15.45, sala A

Wspieranie kompetencji wychowawczych rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym – Daria Drab, Karolina Mazurczak, Fundacja Dzieci Niczyje

Bycie rodzicem to piękny, ale też bardzo trudny czas. Możliwość obserwowania rozwoju dzieci i ich sukcesów, towarzyszenie im w radościach i chwilach bez troski – to niewątpliwie najcenniejsze chwile w życiu każdego rodzica. Rodzicielstwo jednak ma też swoją drugą stronę. Pierwsze porażki wychowawcze, ciągłe pytania, czy zmierzam w dobrym kierunku, radzenie sobie z własnymi, często trudnymi emocjami w relacji z dzieckiem mogą przysporzyć wielu trudności i odbierać radość z bycia rodzicem.

Warsztat, który powstał w ramach projektu Daphne „Be supportive, not violent”, był odpowiedzią na potrzebę wsparcia tych, którzy mają trudności w pełnieniu roli rodzica.

Dostępna oferta warsztatów umiejętności rodzicielskich odpowiada głównie na potrzeby rodziców najmłodszych dzieci lub rodziców adolescentów. Rodzice dzieci w wieku od 6 do 9 roku życia często nie znajdują możliwości grupowego wsparcia. Często borykają się z trudnościami związanymi z rozpoczęciem przez dzieci edukacji szkolnej, nawiązywaniu prawidłowej relacji z dzieckiem oraz odpowiedniej komunikacji. Z myślą o tej grupie rodziców Fundacja Dzieci Niczyje przeprowadziła pilotażowe warsztaty umiejętności wychowawczych połączone z analizą potrzeb uczestników.

Warsztat poświęcony zostanie prezentacji wybranych metod psychoedukacyjnych, przeznaczonych dla rodziców dzieci w wieku od 6 do 9 roku życia. Podczas spotkania omówiony zostanie program warsztatów, a także doświadczenia z jego realizacji. Zajęcia te kierowane są do psychologów i pedagogów pracujących z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym i ich rodzicami.

Warsztat, godz. 14.00-15.45, sala B

Model postępowania biegłych psychologów w sprawach o przestępstwa seksualne dokonane wobec małoletnich – Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska, Ewa Wach, Instytut Ekspertyz Sądowych im. Jana Sehna w Krakowie

Oskarżenia o wykorzystywanie seksualne małoletnich, zwłaszcza dzieci w rodzinie, ciągle jeszcze budzi szereg wątpliwości u przedstawicieli organów procesowych. Wprawdzie rutynowo zasięga się w tych sprawach opinii biegłych psychologów, jednak są one często kwestionowane ze względu na fakt, iż nie spełniają podstawowych wymogów stawianych opiniom sądowym.

Celem zajęć jest zaprezentowanie wypracowanego w Zakładzie Psychologii Sądowej modelu postępowania biegłych w przypadku podejrzenia o wykorzystanie seksualne małoletnich. Model ten powstał na podstawie danych z literatury, badań własnych oraz praktyki w opiniowaniu dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości. Przede wszystkim zostanie przedstawiony ustrukturyzowany wywiad z małoletnimi oraz ich opiekunami uwzględniający kontekst środowiskowy i sytuacyjny, w jakim mogło dojść do przestępstwa, czynniki ryzyka wiktymizacji, a także podstawy i zakres diagnozy psychologicznej dziecka. Zostanie zwrócona uwaga na pewne różnice w podejściu do spraw w zależności od relacji między sprawcą a ofiarą (obcy, znajomy, członek rodziny).

ZAPRENUMERUJ KWARTALNIK

Dziecko krzywdzone

Teoria Badania Praktyka

Teoria – przegląd klasycznych i najnowszych koncepcji teoretycznych z zakresu problematyki krzywdzenia dzieci

Badania – ustalenia empiryczne polskich i zagranicznych badaczy nt. różnych aspektów problemu krzywdzenia dzieci

Praktyka – programy przeciwdziałania problemowi krzywdzenia dzieci, dobre praktyki, doświadczenia profesjonalistów

Zamówienia prenumeraty i pojedynczych egzemplarzy kwartalnika oraz artykuły online na:

www.fdn.pl